

Sustainable futures for the Utrechtse Heuvelrug according to stakeholders

By

Sofia Antoni (7824160), Nyah Franken (3748044), Emma Field
(7063954), Iris Knotnerus (7084900) and Paul Verkade (2807519)

Submitted to the department of Geosciences

Utrecht University

21-06-2021

Bianca Souza Nagasawa

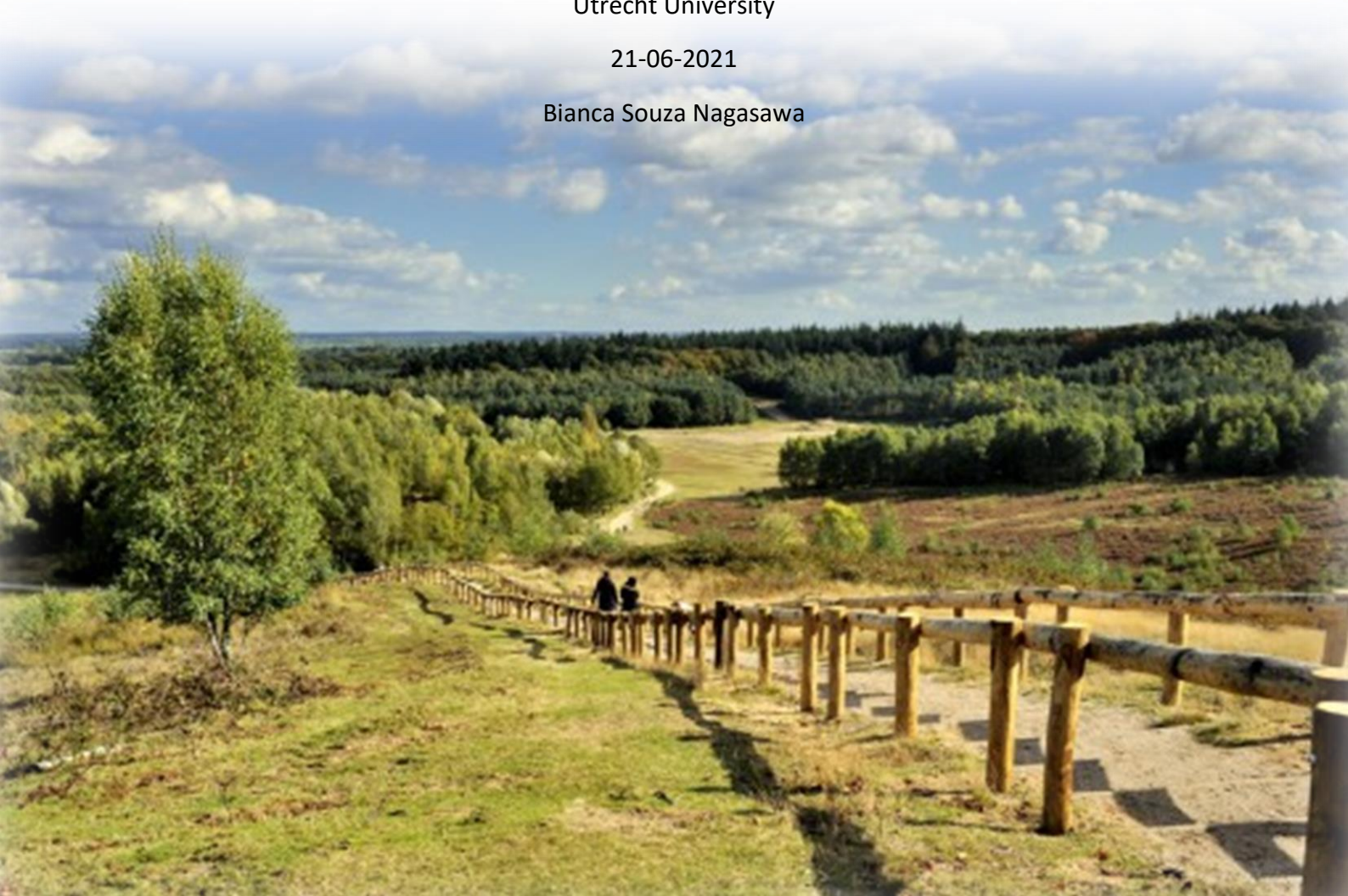

Table of contents

1. Introduction.....	3
2 Literature review	3
2.1. Theoretical concepts	4
2.2. Frameworks for evaluation	4
2.3. Our Framework	5
3. Method	5
4. Results	7
4.1. Heuvelrug Energie	7
4.2. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnen	11
4.3. Staatsbosbeheer	15
5. Discussion	18
6. conclusion.....	20
7. Relevance	21
8. Bibliography.....	23
9. Appendices	24
Appendix 1: What are the indicators for sustainability?.....	24
Appendix 2: Interview questions.....	25
Appendix 3: Data management plan (part of methodology)	26
Appendix 4: Assessment rubric per indicator for method analysis	26
Appendix 5: Transcript interview with Huib de Vriend representative of Heuvelrug Energie.....	29
Appendix 6: Transcript of interview with Lara van den Bosch representative of HDSR	39
Appendix 7: Transcript interview with Mylene Kerstiëns, Kees de Lange and Janine Spieksma representative of Staatsbosbeheer	49

1. Introduction

The Utrechtse Heuvelrug (UH) is the second largest nature reserve in the Netherlands, with a surface area of 40.000 ha and 48.000 residents (Gemeente UH, 2021). It consists of forests, heathlands, cultural landscapes, vast meadows and more than 100 different estates. The southern part of the Heuvelrug was declared a National Park in 2003 and provides 14.000 full-time jobs each year (Over ons, 2021). However, this nature reserve is being threatened by increasing numbers of new roads, housing and business projects (Over ons, 2021). This development is particularly harmful in the heart of the Heuvelrug, where it is of significant importance for the wildlife to remain unperturbed by anthropogenic activities to be able to prosper. A balance between nature and business is vital for the survival of the park.

There are numerous stakeholders active at the Utrechtse Heuvelrug, each with very different views on the maintenance and future of the area. For example, Staatsbosbeheer mostly focuses on the preservation of nature and protecting public interest (Over staatsbosbeheer, 2021). In contrast, Heuvelrug Wonen aims to build affordable housing (Over ons, 2021). Regardless, decisive change is voted on by the municipality of the UH.

Nevertheless, the ability for these different stakeholders to collaborate and compromise will shape the future of the Heuvelrug, a task made increasingly challenging as a result of the changing climate: higher temperatures, longer periods of summer droughts, and more extreme weather events are to be expected (Pyka et al., 2021). These impacts amplify social, economic and environmental crises, such as water scarcity, biodiversity loss and social inequalities (Hölscher et al., 2018). In addition, the Nederrijn is due to experience inconsistent water drainage, increasing in summer and dramatically decreasing in winter (De Wit et al., 2008). This low flow will affect river flora and fauna while simultaneously causing problems for society, including reduced drinking water and water pollution from power production and industrial use (Pyka et al., 2021). However, predicting the future is becoming progressively less precise (De Wit et al., 2018), putting further pressure on effective climate governance. In spite of scholars heavily advocating for long-term adaptation strategies such as innovation, learning and multi-level cooperation (Hölscher et al., 2018), generally, governance consists of incremental decision-making and short-term policy cycles.

This begs the question: “How do different key stakeholders view sustainability and to what extent do they incorporate this into their plans for the future of the Utrechtse Heuvelrug?”. To answer this question, this paper will be guided by the following sub questions: (1) Who are the key stakeholders? (2) How do the key stakeholders define sustainability? (3) How do the key stakeholders envision the future? (4) Where do the stakeholders fall within the sustainability framework? First, the meaning of sustainability according to us and the stakeholders is examined and used to establish their priorities. Then, interviews were conducted to achieve this, and analysed using a framework loosely based on the ‘Triple Bottom Line’ model to map out the different sustainable futures each stakeholder envisions.

2. Literature review

Stakeholder influence on the future of the Utrechtse Heuvelrug was an area of research found to be left empty during the preliminary research. Existing literature tended to concentrate on past and present issues and phenomena within the park and its surroundings, both in and out of the sustainability field. To fill this perceived knowledge gap, this research is directed towards evaluating future scenarios.

2.1. Theoretical concepts

Sustainability as a concept has long been debated. As a broad term, sustainability has been used in natural and social sciences alike, all having a different understanding of the definition. In order to accurately compare stakeholder future prospects, it is essential to clarify our understanding of the term. Our insight derives from multiple definitions, first, as proposed by the Brundtland report in 1987:

“Sustainability is the ability to meet the current generation’s needs without compromising the ability of future generations to meet those same needs”.

Second, a more categorical approach; the ‘Triple Bottom Line’ model introduced by Elkington (1994). This model considers sustainability through three “pillars”, economic, social and environmental, stating that true sustainability can only be achieved by considering all three. It is expected the stakeholders will each view sustainability differently. Thus, a framework, through the lens of our understanding of the term, is essential in encapsulating each perspective in a way that allows legitimate analysis.

Another crucial concept is stakeholders. A stakeholder, in this context, is defined as a party with a significant interest in the Utrechtse Heuvelrug that simultaneously supports the park’s existence. Stakeholder engagement, and therefore plans for the future, is fundamental in driving change within the area, through both cultural perceptions and actualised structural projects (Salvioni and Almici, 2020).

2.2. Frameworks for evaluation

The idea of using scenario building, narratives and mapping approaches frequented the literature encountered during the preliminary research. It was found relevant to this research as in many cases this methodology proved to be an effective tool in understanding stakeholder visions in terms of sustainability, both through top-down and bottom-up approaches (Quist, 2001).

A particularly interesting approach to investigating stakeholder perspectives on sustainability, is the SSPs (Shared Socioeconomic Pathways). This conceptual framework was outlined by O’Neill (2017) as a tool for mapping narratives for alternative futures. The 5 SSPs are qualitative descriptions of change in demographics, human development, economy, lifestyle, policies, institutions, technology, environment and natural resources (see: Figure 1). They are integrative scenarios of social and climatic possibilities, intended to be utilised at regional and global levels. Therefore, they were found not to be applicable to our own research project, instead opting for more specific local rubrics to base our framework upon. Furthermore, the SSPs lacked variety in pathways, with only SSP1 and SSP2 being positive sustainability changes; our stakeholders are predicted to have different approaches towards sustainability that the SSPs would not cover. However, we did draw inspiration from the integrative assessment models (IAMs- commonly used beside the SSPs), as we aim to quantify each of our indicators.

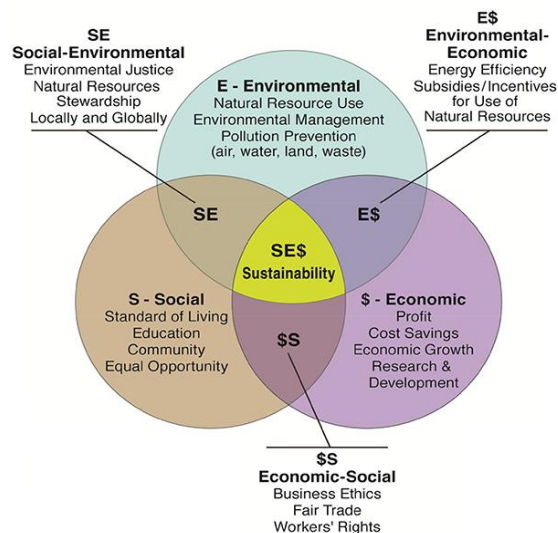
Inspiration was also drawn from a similar study, where the CCAFs (used four socio-economic scenarios to map sustainable futures in Eastern Africa- the CGIAR Research Program on Climate Change, Agriculture and Food Security (Vervoot, 2013). The focus on governmental approaches and regional integration in this methodology is closer aligned to the regional approach from this research. This literature called us to focus on clear determining factors for each possible scenario to better execute our analysis.

Figure 1: The 5 SSP's in terms of their challenges to mitigation and adaptation (O'Neill, 2017).

One study, examining sustainability transition pathways in Cameroon (Vogel, 2020), proved exemplary for the basis of our framework. We took inspiration from the method used; sustainability was split into three dimensions: economic, social and environmental, following the 'Triple Bottom Line' model. Each dimension was followed by assessable indicators that allowed each future scenario to be placed within one of those dimensions. The study was remarkably similar in methodology, concentrating on qualitative open-ended interviews, thereby instrumental in influencing our research design.

2.3. Our Framework

Following our research into the 'Triple Bottom Line' model and similar research projects, we created our own framework based on the findings of the preliminary research (appendix 1). The three dimensions of sustainability, as modelled by Sikdar (2003) and Beach (2010) seen in Figure 2, provided a loose blueprint for our chosen indicators. Under each subsection, there are several indicators that were adjusted accordingly to fit the Utrechtse Heuvelrug context. This developed framework is used in the data analysis and evaluation, which will be further elaborated on in the method.

Figure 2: The three dimensions of sustainability according to the Triple Bottom Line method (Elkington, 1994).

3. Method

The aim of this research is to systematically evaluate the attitudes of different key stakeholders regarding a sustainable future for the Utrechtse Heuvelrug. To achieve this aim, primary qualitative

data was acquired by conducting in-depth interviews with three key stakeholders. The data collection and analysis methods will be elaborated on in the following paragraphs.

The conducted semi-structured interview consists of 16 questions (appendix 2). These questions were designed as such that they reflect the interdisciplinary nature of sustainability by encompassing the sustainability indicators of the framework. These indicators helped interpret the data during the analysis. Moreover, the questions were created to be open to discussion and leave room for the interviewee's own perspective. This approach was chosen since this research aims to evaluate the different views and attitudes of the participants, and this method ensures the results remain unaffected by ourselves. Furthermore, when conducting the interviews, the list of questions served as a loose guide which could be deviated from when deemed necessary. This semi-structured interview method fits well with the research, since a diverse set of stakeholders was interviewed whom different questions applied to.

The group of participants consists of three stakeholders who are part of NGOs and businesses. These stakeholders were selected based on their relevance for and interests in a sustainable future of the Utrechtse Heuvelrug. The interviewees were divided into three categories: energy, water and agriculture, and nature preservation. These chosen categories are distinguished by the role they play in the future of the UH and their complex, interdisciplinary character.

Heuvelrug Energie was chosen as the organisation representing the energy category. It is a local cooperation run by and for residents, focussing on energy supply and innovations. They were chosen as a key stakeholder since they have a considerable influence on the future of the Utrechtse Heuvelrug; they are at the forefront of the energy transition. Secondly, Staatsbosbeheer was the chosen key stakeholder to represent the category of nature preservation. They are the main actor protecting and preserving the nature of the Utrechtse Heuvelrug, playing a substantial role in the future of the UH. Lastly, the water and agriculture category is represented by the Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnen (hereafter HDSR). This organization is part of the government and is mainly concerned with water system balances and groundwater levels. Since their work and management affects farmers, as well as residents and the nature of the park, they also have a significant impact on the future of the Utrechtse Heuvelrug.

These stakeholders were approached by email and via phone and asked whether they are willing to participate in this research. The interviews were conducted both online via video call and in person, and the interviews took the shape of an open conversation. To endorse the flow of conversation, the decision was made to audio record rather than taking notes during the interview. Additionally, these recordings allowed us to listen back to the interview and carefully transcribe them. The interviewees were informed about these recordings beforehand and verbally gave permission for the storing and handling of the data. In terms of language, one interview was conducted in English, whereas two were carried out in Dutch due to the preferences of the interviewees.

The analysis is complex as sustainability in itself is an arbitrary term and defining it can be a challenge in itself. In order to accurately analyse the results, sustainability was defined at the start of this research; this definition will be used throughout the rest of the research report. This allows for a form of standardization even if this definition of sustainability does not coincide with our stakeholders. This is a crucial process in being able to analyse data as it gives a reference point.

Additionally, a list of criteria or indicators was created that allowed for a 'measurement' of what was defined as sustainable. These indicators were divided into the three pillars of sustainability (Elkington, 1994); namely economic, social and environmental as it was established sustainability encompasses all three of those factors (refer to appendix 1). To illustrate these different subgroups

that comprise sustainability, a Venn Diagram was created (appendix 1) on which the stakeholder is placed according to their interview answers.

Once the information was collected through research and interviews, it was analysed using a coding software called NVIVO. This software allowed for the dissection of the interview content and thorough analysis of the interviewee's answers. The indicators of the framework acted as nodes for the coding, as this helped with interpreting the results.

The stakeholder's progress and future plans were quantified for each indicator, which was achieved through a numerical scale from 1 to 5 (appendix 4). An assessment rubric was created to help the process of quantification of each stakeholder per indicator. The intent of this research is to evaluate the feasibility of their plans, taking into account their previous actions and any plans that are currently set in motion, to assess whether their goals are realistic or not. The higher the total score of the stakeholders, the closer they are placed to the core of the Venn Diagram, representing sustainability. By having a visual representation of each stakeholder, it was made easier to assess their plans and compare their future visions.

One limitation is that not every sub category has equal indicators; the environmental category has 5 indicators whilst social and economic only have 3 indicators. Each sub category is equally important, therefore, this issue is counteracted by multiplying the score for social and economic sustainability by the percentage difference of the indicators. This percentage difference is $5/3 = 1.667$ or a 67% difference between environmental and the social and economic indicators, meaning the score for social and economic sustainability are multiplied by 1.67 to give it equal weighting in overall sustainability. By doing so, any discrepancies in the number of indicators is counteracted.

4. Results

Since the research question consists of two parts, the results are organised accordingly. Consequently, for each interview, the participants' perception on sustainability is stated first. Next, the participants' views on a sustainable future for the Utrechtse Heuvelrug were assessed.

4.1. Heuvelrug Energie

First, Huib de Vriend was interviewed (appendix 5) who represents Heuvelrug Energie. He is an independent consultant and works as a board member at the organisation.

When asking the interviewee about his organisation's view on sustainability, he responded:

"There are people within our organisation who mostly look at it from an environmental perspective (...) For me, the energy transition is the transition of a system (...)Therefore, it also has economical and social aspects."

After coding and analysing the interview, the following points were given to Heuvelrug Energie, as displayed in table 1.

Table 1: The assessment rubric per indicator filled out according to the interview with Heuvelrug Energie.

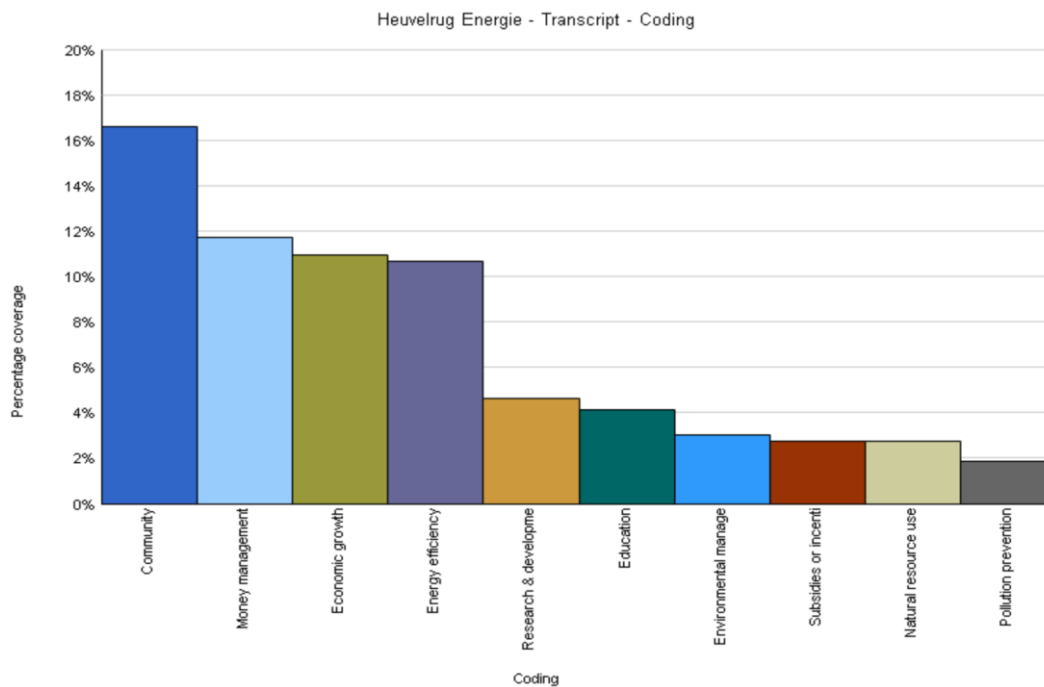
Indicators/ points	1	2	3	4	5	points
Economic						9/15

Money management	The stakeholder has no ambition to generate economic profit in order to sustain themselves and reinvest it in future projects.	The stakeholder has some ambition to generate economic profit for sustaining and reinvesting, but lacks a strong financial plan.	The stakeholder has some ambition but has an unrealistic plan to reach their goals.	The stakeholder has strong ambitions but has somewhat realistic plan on how to reach their goals	The stakeholder has strong ambitions for the future and a clear plan on how to reach their future goals.	2
Economic growth	The stakeholder has no ambition to contribute to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug.	The stakeholder has some ambition to contribute to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug but lacks a strong financial plan.	The stakeholder has some ambition to contribute to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug but has an unrealistic plan to accomplish this.	The stakeholder contributes largely towards economic growth but does not have a long term plan to continue contributing.	The stakeholder fully contributes to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug and has a strong long term plan to continue contributing.	2
Research and Development	The stakeholder has no intentions to incorporate R&D in their future plans.	The stakeholder has some intentions to incorporate R&D into their future plans, but lacks adequate access and resources.	The stakeholder has small ambitions of investment into R&D and may continue to do so in the future.	The stakeholder has heavily invested into R&D but lacks plans to continue to do so in the future.	The stakeholder has and will continue to invest heavily into the research and development of new technologies.	5
Social						9/15
Education	The stakeholder makes no attempt to educate the residents on sustainability.	The stakeholder has small scale education plans involving residents.	The stakeholder has big ambitions of education involving residents but lacks a clear plan.	The stakeholder has big ambitions of educating residents as well as companies but lacks a clear plan.	The stakeholder has big ambitions educating residents, businesses and municipalities with a clear plan.	3
Community	The stakeholder has no ambitions to contribute to community building in the Utrechtse Heuvelrug.	The stakeholder has some ambitions to contribute to community building, but has insufficient ideas to achieve this.	The stakeholder is taking some small scale initiatives to contribute to community building, but has no long term plans to continue contributing.	The stakeholder is significantly contributing to community building in the Utrechtse Heuvelrug but has no long term plans to continue doing so.	The stakeholder is significantly contributing to community building in the Utrechtse Heuvelrug and has strong long term plans to continue doing so.	5
Natural resources stewardship	There are no repercussions in place if a stakeholder misuses natural resources.	There are very little repercussions if a stakeholder misuses natural resources.	There are repercussions but in reality rarely take place.	There are strong repercussions but are not used as often as they should.	There are strong repercussions for everyone who misuses resources.	1

Environmental						23/25
Natural resource use	The stakeholder is wasteful with its use of natural resources.	The stakeholder is wasteful but has plans to improve.	The stakeholder is slightly wasteful but has unrealistic plans to improve.	The stakeholder is relatively efficient in their natural resource use.	The stakeholder is efficient in their natural resource use and has plans to help other sectors become more efficient.	5
Environmental management	The stakeholders are not working together nor are they managing themselves effectively.	The stakeholders are not working together but they are managing their impact effectively.	The stakeholders are attempting to work together but are not managing their impact effectively.	The stakeholders are working together and are somewhat effective in managing their impact.	The stakeholders work well together whilst also managing their own impact effectively.	4
Pollution prevention	The stakeholder fails to address the pollution issue.	The stakeholder acknowledges the pollution issue but has no plans to tackle it.	The stakeholder acknowledges and has small plans to address the issue.	The stakeholder has largely prevented polluting.	The stakeholder has largely prevented polluting and has plans to help clean other sectors of pollution.	5
Energy efficiency	The stakeholder fails to use energy efficiently and has a lot of wasted energy.	The stakeholder has plans to increase energy efficiency but has unrealistic plans.	The stakeholder has small scale plans to increase energy efficiency.	The stakeholder is energy efficient.	The stakeholder is energy efficient and has long term plans to continue becoming more efficient.	5
Subsidies/incentives	There are little subsidies in place for stakeholders to use to improve environmental sustainability.	There are some subsidies in place for stakeholders, but they are not aware of it.	There are subsidies in place but stakeholders are not using them optimally to become more sustainable.	Stakeholders are using subsidies effectively but there are not a lot of subsidies they can use.	There are an abundance of subsidies stakeholders can use and are using effectively to become more sustainable.	4

Heuvelrug Energie scored 15/25 points for both economic and social aspects, whereas they scored 23/25 points for the environmental aspect. They scored a total of 53 out of 75 points.

Furthermore, a graph was made displaying the percentage of coverage of each indicator, to display the most discussed themes from the interview. As shown in graph 1, community was mentioned the most, with 16,6% coverage. Overall, the least discussed topic is natural resources stewardship, which was not mentioned in the interview. Notably, even though environmental sustainability was suggested to be the priority of Heuvelrug Energie, this topic is the least discussed.

Graph 1: How often the codes occur in the interview with Heuvelrug Energy.

As seen in figure 3, Heuvelrug Energie was placed in the environmental circle close to the middle of the Venn diagram, due to their moderately high overall score. They are also placed close to the boundaries of 'economic' and 'social'.

They scored high for the community indicator, suggested by this quote:

"We do this [create social support] by proposing: if this will be placed in your surroundings, then you can be co-owner, in the sense that: you can think along with us about the execution."

Looking at this and other parts of the interview, Heuvelrug Energie appears to be community-oriented. However, they scored low on the natural resource stewardship indicator, which resulted in a low score overall for the social sector.

For the economic sector, Heuvelrug Energie was found reliant on mainly volunteers and small grants from the government. Although, they do have economic profit in the form of investor yield, suggesting that Heuvelrug Energie has ambition, but lacks a clear plan; scoring low on both money management and economic growth indicators. However, their focus on research and development resulted in a moderately high score for the economic sector overall.

Lastly, the environmental sector appears to be the priority of Heuvelrug Energie. Their eventual goal is to lead the Utrechtse Heuvelrug towards an energy neutral community, and they have a focus on effective and efficient use of resources.

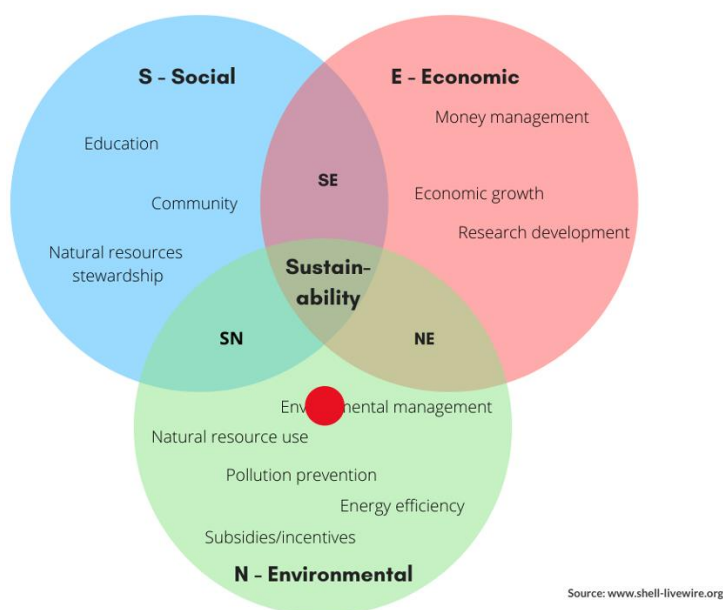

Figure 3: Venn diagram with Heuvelrug Energy placed into it.

4.2. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijn

For the second interview, hydrologist Lara van den Bosch, who works for the HDSR, was interviewed (appendix 6). When asking about the organisation's definition on sustainability, she replied:

"It's a difficult question. It means there can be a variation, but there will be in the end, always a good balance. So that means in summer it can be drier, but in the end, the amount of water in and out should be in balance. I think then we're sustainable."

The participant's view on sustainability mainly focuses on her expertise: hydrology. According to her, sustainability occurs when the hydrologic system is in balance.

Table 2 entails an assessment of the participants' perception of sustainability in relation to their future plans.

Table 2: The assessment rubric per indicator filled out according to the interview with Hoogheemraadschap De Stichtse Rijn.

Indicators/ points	1	2	3	4	5	points
Economic						7/15

Money management	The stakeholder has no ambition to generate economic profit in order to sustain themselves and reinvest it in future projects.	The stakeholder has some ambition to generate economic profit for sustaining and reinvesting, but lacks a strong financial plan.	The stakeholder has some ambition but has an unrealistic plan to reach their goals.	The stakeholder has strong ambitions but has somewhat realistic plan on how to reach their goals	The stakeholder has strong ambitions for the future and a clear plan on how to reach their future goals.	1
Economic growth	The stakeholder has no ambition to contribute to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug.	The stakeholder has some ambition to contribute to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug but lacks a strong financial plan.	The stakeholder has some ambition to contribute to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug but has an unrealistic plan to accomplish this.	The stakeholder contributes largely towards economic growth but does not have a long term plan to continue contributing.	The stakeholder fully contributes to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug and has a strong long term plan to continue contributing.	1
Research and Development	The stakeholder has no intentions to incorporate R&D in their future plans.	The stakeholder has some intentions to incorporate R&D into their future plans, but lacks adequate access and resources.	The stakeholder has small ambitions of investment into R&D and may continue to do so in the future.	The stakeholder has heavily invested into R&D but lacks plans to continue to do so in the future.	The stakeholder has and will continue to invest heavily into the research and development of new technologies.	5
Social						9/15
Education	The stakeholder makes no attempt to educate the residents on sustainability.	The stakeholder has small scale education plans involving residents.	The stakeholder has big ambitions of education involving residents but lacks a clear plan.	The stakeholder has big ambitions of educating residents as well as companies but lacks a clear plan.	The stakeholder has big ambitions educating residents, businesses and municipalities with a clear plan.	3
Community	The stakeholder has no ambitions to contribute to community building in the Utrechtse Heuvelrug.	The stakeholder has some ambitions to contribute to community building, but has insufficient ideas to achieve this.	The stakeholder is taking some small scale initiatives to contribute to community building, but has no long term plans to continue contributing.	The stakeholder is significantly contributing to community building in the Utrechtse Heuvelrug but has no long term plans to continue doing so.	The stakeholder is significantly contributing to community building in the Utrechtse Heuvelrug and has strong long term plans to continue doing so.	2
Natural resources stewardship	There are no repercussions in place if a stakeholder misuses natural resources.	There are very little repercussions if a stakeholder misuses natural resources.	There are repercussions but in reality rarely take place.	There are strong repercussions but are not used as often as they should.	There are strong repercussions for everyone who misuses resources.	4
Environmental						19/25
Natural resource use	The stakeholder is wasteful with its use of natural resources.	The stakeholder is wasteful but has plans to improve.	The stakeholder is slightly wasteful but has unrealistic plans to improve.	The stakeholder is relatively efficient in their natural resource use.	The stakeholder is efficient in their natural resource use and has plans to help other sectors become more efficient.	5

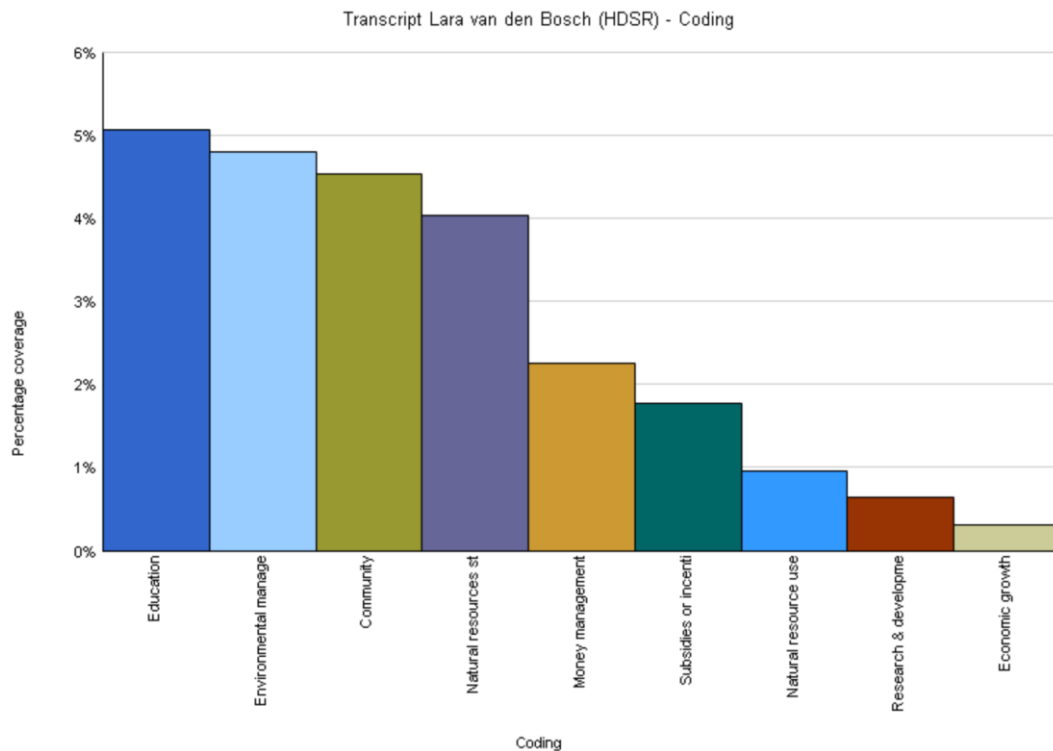
Environmental management	The stakeholders are not working together nor are they managing themselves effectively.	The stakeholders are not working together but they are managing their impact effectively.	The stakeholders are attempting to work together but are not managing their impact effectively.	The stakeholders are working together and are somewhat effective in managing their impact.	The stakeholders work well together whilst also managing their own impact effectively.	4
Pollution prevention	The stakeholder fails to address the pollution issue.	The stakeholder acknowledges the pollution issue but has no plans to tackle it.	The stakeholder acknowledges and has small plans to address the issue.	The stakeholder has largely prevented polluting.	The stakeholder has largely prevented polluting and has plans to help clean other sectors of pollution.	1
Energy efficiency	The stakeholder fails to use energy efficiently and has a lot of wasted energy.	The stakeholder has plans to increase energy efficiency but has unrealistic plans.	The stakeholder has small scale plans to increase energy efficiency.	The stakeholder is energy efficient.	The stakeholder is energy efficient and has long term plans to continue becoming more efficient.	5
Subsidies/ incentives	There are little subsidies in place for stakeholders to use to improve environmental sustainability.	There are some subsidies in place for stakeholders, but they are not aware of it.	There are subsidies in place but stakeholders are not using them optimally to become more sustainable.	Stakeholders are using subsidies effectively but there are not a lot of subsidies they can use.	There are an abundance of subsidies stakeholders can use and are using effectively to become more sustainable.	4

In total, the participant scored 46,67/75 sustainability points; furthermore, they scored 11,67/25 points for economics, 15/25 for social, and 19/25 for environmental. The focussed view of HDSR on hydrology is reflected in the grades, scoring highest in the sector 'environmental' and lowest on the economical pillar. The following quote reflects on this pattern:

"Well, we are a governmental institution. So for us, it is not very bad that it costs money (...) We should be one of the first to be sustainable because we are government, we should give the good example, and that may cost something."

However, this environmental priority is not directly reflected in graph 2, as the social indicators 'education' and 'community' are two of the three most frequent codes used in the interview. This resonates with the interviewee valuing education as a means to reach sustainable water management. This theme may also be reflected by the quote below:

"It should be in the education system. I think young farmers, they should be aware that it's not always logical that there is water."

Graph 2: How often the codes occur in the interview with HDSR.

Figure 4 shows the HDSR placed in the Venn diagram. Based on the participant's scores and the overall patterns throughout the interview, the organization was placed in the environmental pillar, but slightly more in the direction of the social one. All in all, HDSR scored 46,67/75 points, which resulted in them being less centered on the diagram than Heuvelrug Energie, who scored a total of 53/75 points

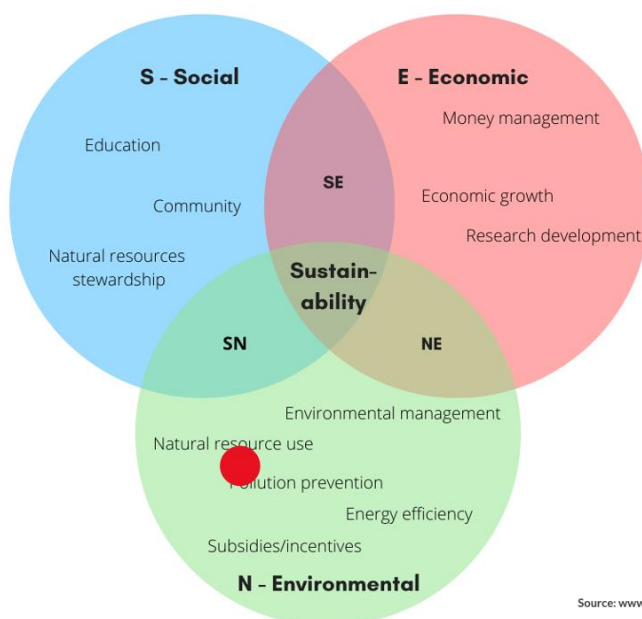

Figure 4: Venn diagram with HDSR placed into it.

4.3. Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer was interviewed as our third and last stakeholder. Three of the organization's representatives were present during the interview: Mylene Kerstiëns, Kees de Lange and Janine Spijksma (appendix 7).

The following quote reflects on the organization's view on sustainability:

"Sustainability is a very broad term. Our main goals entail the protection and strengthening of our green heritage. That is the core of our organization. If you would further elaborate on that, you would find a social component as well, as we believe that, from this protecting role, we can generate a societal contribution."

The quote and the interview itself indicate an interdisciplinary view on sustainability; from their main role as environmental protectors and managers, they also seek to contribute to the social and economic pillar.

Table 3: The assessment rubric per indicator filled out according to the interview with Staatsbosbeheer.

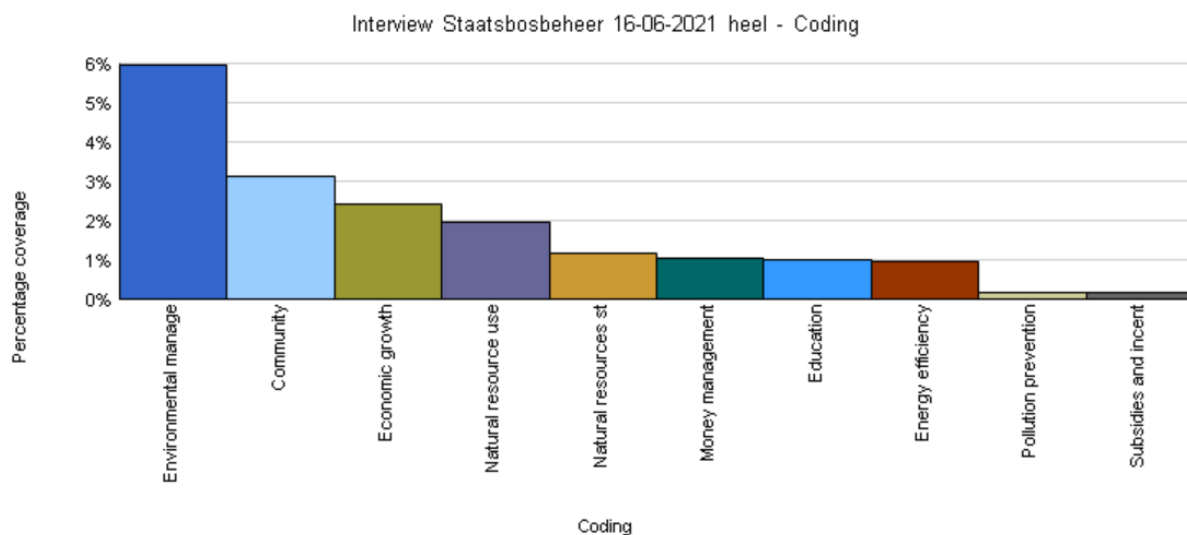
Indicators/ points	1	2	3	4	5	points
Economic						7/15
Money management	The stakeholder has no ambition to generate economic profit in order to sustain themselves and reinvest it in future projects.	The stakeholder has some ambition to generate economic profit for sustaining and reinvesting, but lacks a strong financial plan.	The stakeholder has some ambition but has an unrealistic plan to reach their goals.	The stakeholder has strong ambitions but has somewhat realistic plan on how to reach their goals	The stakeholder has strong ambitions for the future and a clear plan on how to reach their future goals.	2
Economic growth	The stakeholder has no ambition to contribute to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug.	The stakeholder has some ambition to contribute to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug but lacks a strong financial plan.	The stakeholder has some ambition to contribute to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug but has an unrealistic plan to accomplish this.	The stakeholder contributes largely towards economic growth but does not have a long term plan to continue contributing.	The stakeholder fully contributes to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug and has a strong long term plan to continue contributing.	2
Research and Development	The stakeholder has no intentions to incorporate R&D in their future plans.	The stakeholder has some intentions to incorporate R&D into their future plans, but lacks adequate access and resources.	The stakeholder has small ambitions of investment into R&D and may continue to do so in the future.	The stakeholder has heavily invested into R&D but lacks plans to continue to do so in the future.	The stakeholder has and will continue to invest heavily into the research and development of new technologies.	1
Social						9/15

Education	The stakeholder makes no attempt to educate the residents on sustainability.	The stakeholder has small scale education plans involving residents.	The stakeholder has big ambitions of education involving residents but lacks a clear plan.	The stakeholder has big ambitions of educating residents as well as companies but lacks a clear plan.	The stakeholder has big ambitions educating residents, businesses and municipalities with a clear plan.	5
Community	The stakeholder has no ambitions to contribute to community building in the Utrechtse Heuvelrug.	The stakeholder has some ambitions to contribute to community building, but has insufficient ideas to achieve this.	The stakeholder is taking some small scale initiatives to contribute to community building, but has no long term plans to continue contributing.	The stakeholder is significantly contributing to community building in the Utrechtse Heuvelrug but has no long term plans to continue doing so.	The stakeholder is significantly contributing to community building in the Utrechtse Heuvelrug and has strong long term plans to continue doing so.	5
Natural resources stewardship	There are no repercussions in place if a stakeholder misuses natural resources.	There are very little repercussions if a stakeholder misuses natural resources.	There are repercussions but in reality rarely take place.	There are strong repercussions but are not used as often as they should.	There are strong repercussions for everyone who misuses resources.	4
Environmental						19/25
Natural resource use	The stakeholder is wasteful with its use of natural resources.	The stakeholder is wasteful but has plans to improve.	The stakeholder is slightly wasteful but has unrealistic plans to improve.	The stakeholder is relatively efficient in their natural resource use.	The stakeholder is efficient in their natural resource use and has plans to help other sectors become more efficient.	5
Environmental management	The stakeholders are not working together nor are they managing themselves effectively.	The stakeholders are not working together but they are managing their impact effectively.	The stakeholders are attempting to work together but are not managing their impact effectively.	The stakeholders are working together and are somewhat effective in managing their impact.	The stakeholders work well together whilst also managing their own impact effectively.	4
Pollution prevention	The stakeholder fails to address the pollution issue.	The stakeholder acknowledges the pollution issue but has no plans to tackle it.	The stakeholder acknowledges and has small plans to address the issue.	The stakeholder has largely prevented polluting.	The stakeholder has largely prevented polluting and has plans to help clean other sectors of pollution.	3
Energy efficiency	The stakeholder fails to use energy efficiently and has a lot of wasted energy.	The stakeholder has plans to increase energy efficiency but has unrealistic plans.	The stakeholder has small scale plans to increase energy efficiency.	The stakeholder is energy efficient.	The stakeholder is energy efficient and has long term plans to continue becoming more efficient.	4
Subsidies/ incentives	There are little subsidies in place for stakeholders to use to improve environmental sustainability.	There are some subsidies in place for stakeholders, but they are not aware of it.	There are subsidies in place but stakeholders are not using them optimally to become more sustainable.	Stakeholders are using subsidies effectively but there are not a lot of subsidies they can use.	There are an abundance of subsidies stakeholders can use and are using effectively to become more sustainable.	3

Calculated with the factor, Staatsbosbeheer scored 8,33/25 points for economic, 23,33/25 points for social and 19/25 points for environment, thus 50,66/75 points in total. Consequently, they scored the highest in the social perspective. This is reflected by their initiatives to educate people about their forests and their properties' recreational purposes.

However, graph 3 shows that the interview mostly covered the indicator 'environmental management'. This is in line with the organization's core task: protecting and strengthening their green heritage. Nevertheless, since Staatsbosbeheer lacks a governing function, they do not have as much influence as they might wish. This may explain their slightly lower score in the environmental sector. Accordingly, in relation to maintaining sustainability with an increasing population, they mentioned the following:

"We are the owner-administer of a specific area. We are not involved in that of the neighbour. So, policywise, we don't think anything about that. It is more so the municipalities and provinces that should make the right choices there."

Graph 3: How often codes occur in the interview with Staatsbosbeheer.

Their low economic score is due to a lack of large-scale ambitions to generate economic profit. However, they do reflect on their properties indirectly contributing to economic growth, but this is mostly an unintentional effect:

"...the added economic value that we generate by managing our forests is huge. (...) look, for example, at real estate taxes; a house at the edge of a forest is 10% more worth than a house somewhere else."

In the Venn diagram, Staatsbosbeheer is placed on the intersection of the social and environmental pillar (figure 5). This is due to the participant's high social score, whilst the overall patterns are pointing towards an environmental priority.

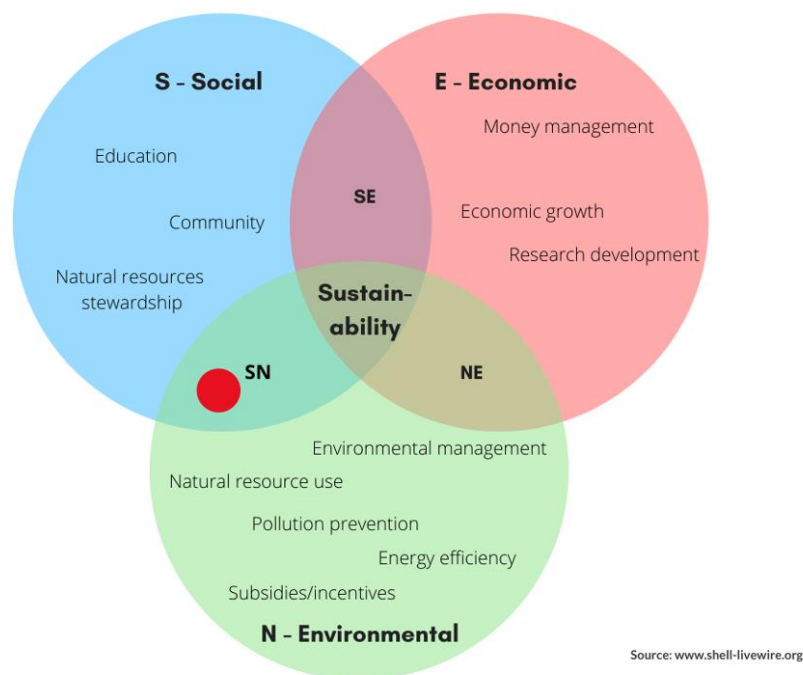

Figure 5: Venn diagram with Staatsbosbeheer placed into it.

5. Discussion

The research question: “How do different key stakeholders view sustainability and to what extent do they incorporate this in their plans for the future of the Utrechtse Heuvelrug?” serves as a guide for the remainder of this report. In an attempt to answer this large encompassing question, the sub-questions will be discussed first.

First, it was evident the stakeholders all had a different definition of sustainability. Heuvelrug Energie focuses predominantly on the environmental aspect, however Huib de Vriend himself views it as a system that also encompasses the social and economic aspects of it. This is in line with the ‘Triple Bottom Line’ approach, stating sustainability can be split into the three pillars of economic, social, and environment (Vogel, 2020). HDSR's view on sustainability is centered around their work, namely balance within the field of hydrology. This appears mostly focused on the environmental side of sustainability, which means their view is more narrow than that is used in this report. Lastly, Staatsbosbeheer views sustainability through their main goal: preserving and strengthening the natural heritage. This encompasses environmental sustainability but they find that there is also a large social component to it. Moreover, they mentioned sustainable materials, they are conscious about the material they purchase and use. This would mean that Staatsbosbeheer, same as Heuvelrug Energie, concerns itself with all three sides of sustainability, as defined in this report.

Moreover, the interviews clearly reflected how the stakeholders envision the future. HDSR mentioned multiple small and large measures they have planned for the future, such as changing the vegetation in the area from coniferous to deciduous forest. They also noted that small future plans are already in motion, however, larger scaled plans come with more complications: in order to make large changes, the people in control need to be certain of the future. The inability to predict weather situations for the coming years is affecting the urgency experienced by HDSR to make large plans. On top of this, political complications are making the future even more unpredictable. The involvement of politics is also an added complication for Heuvelrug Energie and Staatsbosbeheer. The main goal

of Heuvelrug Energie is to be energy neutral, and to follow the European goal of 55% CO₂ reduction by 2030. However, they too acknowledge that planning fifteen years into the future can be a hefty challenge. Consequently, they work towards their goal with incremental steps and innovation. This way they can plan for the future but still handle the workload and move forward. This all seems more proactive in comparison to HDSR, who mostly seem to react instead of actively work towards a larger future goal. Staatsbosbeheer works with a five year plan, goals given by the municipality, and collaboration projects with other stakeholders on the Utrechtse Heuvelrug. They appear to be actively working towards a more robust forest and everything related to that. However, they also are constricted by politics and an uncertain future.

Furthermore, we evaluate where the stakeholders fall in the created framework. As can be seen in the results, Heuvelrug Energie scored the highest points, then Staatsbosbeheer and then HDSR. Heuvelrug Energie and Staatsbosbeheer had a more well-rounded answer to what they viewed as sustainable and had a more concrete future plan than HDSR. As Heuvelrug Energie is an organization by residents of the Utrechtse Heuvelrug for residents of the Utrechtse Heuvelrug, they were placed close to both social and environmental sustainability (Figure 3). The same has been done for Staatsbosbeheer, however, this was more surprising, since their main focus is the preservation of natural heritage, which would suggest a strong focus on environmental sustainability. Even so, they have included a large social aspect to help the cause along, which works out very well in the current climate, as society and nature are closely linked (Vogel, 2020). Furthermore, HDSR had a definition that relied more on balance, which is a substantiated definition, as it is at the core of the Brundtland report (1987). However, that is only a part of the definition given in this report. Moreover, their allocated points for each sector differ, with 'economic' having the lowest score and 'environment' the highest. Both these comments are reflected in their placement on the Venn diagram (Figure 3), as they are placed in the middle of 'environment' and further away from the centre than Staatsbosbeheer and Heuvelrug Energie. All these things considered, the final scores given to all stakeholders seem appropriate.

It was evident stakeholders' their views affected their plans for the future of Utrechtse Heuvelrug. As mentioned before, HDSR and Heuvelrug Energie view sustainability with an emphasis on the environmental aspect. They have therefore focused their efforts for future endeavours mainly around the environmental side of sustainability which is in line with their definition of sustainability. Contrarily Staatsbosbeheer mentioned social aspects as well as environmental for their definition of sustainability. This led to them having more concrete and thought out plans for social sustainability giving them the highest score in the aforementioned category. Demonstrating that their definition of sustainability, to a large extent, played an important role in determining their future plans and priorities for each stakeholder interviewed.

Focusing on the methodology and process throughout this research, several limitations can be identified that affect the validity of the results. A limitation beyond our control is that only 3 stakeholders responded out of the intended 5 stakeholders. This prevented the acquisition of a holistic view of the Utrechtse Heuvelrug, as the perspectives and future plans of 2 other organisations are missing from this research. An implication resulting from this is that the results are skewed towards environmental sustainability as this is the main focus of the organisations that responded. The two stakeholders that did not respond were part of the municipality and housing within the Utrechtse Heuvelrug, which are expected to be more socially and economically focused to counteract the environmentally focused organizations. Missing these two interviews means the absence of a complete view of the different dynamics of stakeholders and their cooperation to work towards a sustainable future on the Utrechtse Heuvelrug.

Another limitation of the research is language. When conducting interviews the use of language is always going to allow for some form of interpretation. Interviewees may have different ideas of certain words and phrases that will allow for a disconnect between the interviewer and interviewee. This uncertainty caused by language is further emphasised by the fact that two of the interviews were conducted in Dutch, whereas one interview was conducted in English with a non-native speaker. Having conducted interviews in different languages the questions will come across differently, the way they answer can be interpreted differently as there are certain expressions or connotations around words that are different for every language. Additionally, giving an interview in a secondary language can mean interviewees are unable to express themselves accurately, meaning messages can be improperly conveyed and misinterpreted by us. The ambiguity of language is something beyond our control but is a considerable limitation of the research.

This limitation is also applicable for the criteria which are used to analyse the interviews. The assessment form has 5 marks, which can be considered too little to properly distinguish categories but for the timeframe given for this project, there is not enough time to formulate an accurate assessment rubric for measuring sustainability. Not only is the language within the rubric up for interpretation, but the different analytical criteria the organisations are classified in are not detailed enough that certain organisations will get the same score but have vast differences within their policies or methodology. It is also incredibly challenging to judge an organisation's plans; attempts were made based on their current and future projects, but it will remain impossible to predict future scenarios. Taking all of this into consideration it makes the assessment of their progress and their sustainability abstract, but it is part of the ambiguity of language and cannot be controlled. In a longer investigation, the assessment rubric could be made more accurate.

Some other limitations that affect the results is the fact that the chosen interviewees are not involved with all three aspects of sustainability. An example of this is with Ms. van den Bosch; her position does not require her to be as involved in the social and economic aspects of sustainability. When interviewing her, most of the questions aimed at understanding their stance on economic/social sustainability got significantly shorter answers and often further explanations of these questions were given to help her answer. This is likely to result in a biased view on what the organisation's goals are in terms of sustainability and they will likely score low on the social and economic sustainability despite having a good structure. If an indicator remained undiscussed in the interview, organisations scored 1 point for that indicator. This would make them appear less sustainable than they are in reality, which is another limitation with the methodology of assessment.

6. Conclusion

In the process of completing this project, we aimed to discover the variety in possible sustainable future scenarios through the eyes of different stakeholders on the Utrechtse Heuvelrug. From this, both the HDSR (water-focused) and Heuvelrug Energie (energy-focused) were found to fall more into the environmentally focused definition of sustainability whereas Staatsbosbeheer tended more towards the social definition of sustainability. The HDSR scored 12 for economic factors, 15 for social and 19 for environmental (out of 25). Heuvelrug Energie showed a similar allocation of points, scoring 15 for both economic and social factors, and a substantially higher 23 points for environmental. The Staatsbosbeheer had quite a different point break-down, with 8.3 for economic factors, 23.3 for social and 19 for environmental. These results clearly point to each stakeholder's definition of sustainability (see figure 3, 4 and 5), with Heuvelrug Energie even further concentrated on the environmental aspect than the HDSR, which was a little more balanced between the three 'pillars' of sustainability. Differently, the Staatsbosbeheer placed in a different segment of the Venn

diagram, in the environmental-social section, as that reflects the organisation's views on sustainability.

This research has given way to a broad understanding of sustainability on the Utrechtse Heuvelrug. The varying definitions of sustainability according to each stakeholder clearly impacted upon their plans for the future. The Staatsbosbeheer had made concrete five year plans towards environmental and social sustainability, whereas Heuvelrug Energie had both long and short term goals focusing on improving energy and environment. The HDSR however, felt constrained to a shorter time frame as a result of their weather dependency to follow through on their plans.

We hope that the findings of this research prove useful for future projects involving definitions of sustainability and future scenario investigations. Moreover, the findings can be used for tracking progress of sustainability in the Utrechtse Heuvelrug itself; using the statements made by the stakeholder representatives, alongside their plans for the future as a reference in which to compare progress to.

Furthermore, this research only skims the surface on how each stakeholder attempts to tackle the current and upcoming climate crisis and its varied impacts. It does not delve into the complicated links between these stakeholders, nor into the opinions and plans of the many other stakeholders beyond the scope of this project. Therefore, future research would substantially help in shrinking the current knowledge gap in this field. Particularly, discoveries into how to improve communication between stakeholders and research into cohesive strategic action would demonstrate beneficial to furthering sustainability on the Utrechtse Heuvelrug and beyond.

7. Relevance

The research carried out in this report is crucial towards understanding whether the Utrechtse Heuvelrug is on a good path in terms of sustainability for the future. It is easy for stakeholders to get complacent or to not be as ambitious to develop. Carrying out research and interviewing to understand where their priorities lie and what is actually being done to work towards a more sustainable future is vital. Therefore, a critical view on efforts and progress made is needed to further develop into a more sustainable future.

By interviewing these stakeholders and applying our framework to their answers, we were able to operationalize quantitative data to answer the research question. This research question is relevant to the underlying topic 6: 'Imagining futures of the Utrechtse Heuvelrug', as it explores and quantifies the different futures stakeholders have in mind for the Utrechtse Heuvelrug. It also answers the overarching research question: "How do citizens and other key stakeholders envision the future of the Utrechtse Heuvelrug, and which future scenarios can be identified?". By analysing the priorities and future plans of different stakeholders, we evaluated their differences and similarities. This is of critical importance because their collaboration and individual influence determines the future of the park; finding common ground is essential for any type of sustainability. Their views then shape future scenarios of the Utrechtse Heuvelrug, as identified by key stakeholders.

The other subtopics focus on the future vision of the residents and visitors of the Utrechtse Heuvelrug. While they were not directly included as key stakeholders in this report, they remain relevant to the research, as the identified stakeholders have a significant influence on the future of the Utrechtse Heuvelrug. For example, HDSR is an organisation whose decisions directly influence farmers in the area. This has a substantial effect on the lives of farmers, as well as visitors and residents, namely through how they view and experience the Utrechtse Heuvelrug, and how they envision their future on the Heuvelrug. Moreover our stakeholders indirectly represent residents

who are involved in their aspects, i.e Heuvelrug energie encompasses residents involved in the energy sector. Consequently, this research is connected to all subtopics of the future of the Utrechtse Heuvelrug.

An interdisciplinary approach was integral in answering the overarching research question, as there is a wide variety of things to take into consideration when attempting to answer it. Therefore the research question itself is interdisciplinary by nature, as it considers the environmental, social and economic aspects of sustainability. Simply focussing on one area would be insufficient in answering the research question, since they are all interconnected and influence each other. It is not feasible to neglect one of these areas as sustainability is unachievable if it does not consider all aspects that make up a system or community - in this case, the Utrechtse Heuvelrug.

8. Bibliography

- De Wit, M. B. (2008). Klimaatverandering en de afvoer van Rijn en Maas. *Stromingen*, 14(1), 13-22. Retrieved from <https://edepot.wur.nl/5536>.
- Elkington, J. (1994). Towards the sustainable corporation: win-win-win business strategies for sustainable development. *California Management Review*, 90-100.
- Fiksel, J. E. (2012). *A Framework for Sustainability Indicators at EPA. National Risk Management Research Laboratory*. Retrieved from <https://www.epa.gov/sites/production/files/2014-10/documents/framework-for-sustainability-indicators-at-epa.pdf>.
- Hölscher, K. F. (2018). Steering transformations under climate change: capacities for transformative climate governance and the case of Rotterdam, the Netherlands. *Regional Environmental Change*, 1(15), 791-805.
- Keeble, B. (1988). *The Brundtland report: 'Our common future', Medicine and War*, 4(1).
- O'Neill, B. K.-B. (2017). The roads ahead: Narratives for shared socioeconomic pathways describing world futures in the 21st century. *Global Environmental Change*, 42, 169-180.
- Over de gemeente*. (2021). Retrieved from Gemeente Utrechtse Heuvelrug: <http://www.heuvelrug.nl/over-de-gemeente>
- Over ons*. (2021). Retrieved from Gemeente Utrechtse Heuvelrug: <http://www.heuvelrug.nl/over-de-gemeente>
- Over ons*. (2021, March 30). Retrieved from Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug: <https://www.np-utrechtseheuvelrug.nl/stichting-npuh/>
- Over Staatsbosbeheer*. (2021). Retrieved from Staatsbosbeheer: <https://www.staatsbosbeheer.nl/over-staatsbosbeheer>
- Pyka, C. J. (2016). Effects of water diversion and climate change on the Rur and Meuse in low-flow situations. *Environmental Earth Sciences*, 75(16), 1-15. doi:10.1007/s12665-016-5989-3.
- Quist, J. K. (2016). Strategies towards sustainable households. . *Sustainable Development*, 4(1), 75-89. doi:10.1504/IJSD.2001.001547.
- Salvioni, D. M. (2020). Transitioning toward a circular economy: The impact of stakeholder engagement on sustainability culture. *Sustainability*, 12(20), 8641. doi:10.3390/su12208641.
- Vervoort, J. A.-D. (2013). The future of food security, environments and livelihoods in Eastern Africa: four socio-economic scenarios.
- Vogel C., M. S. (2020). Stakeholders' perceptions on sustainability transition pathways of the cocoa value chain towards improved livelihood of small-scale farming households in Cameroon. *International Journal of Agricultural Sustainability*, 18(1), 55-69, doi:10.1080/14735903.2019.1696156.

9. Appendices

Appendix 1: What are the indicators for sustainability?

These indicators will be used to judge the direction of sustainability of each stakeholder's priorities and how far sustainability is a focus in their visions for the future of the Utrechtse Heuvelrug.

The indicators fall into the different pillars of sustainability so go as follows:

Economic sustainability:

- Money management: The extent to which organizations are ensuring they can make enough money to survive as well as how they manage their money into future projects
- Economic growth: The extent to which the organisation encourages economic development for their future projects.
- Research and development: To what extent does the organization plan to invest in further research and development.

Social sustainability:

- Education: How much each organization is investing into education of the entire Utrechtse Heuvelrug community, not just the residents.
- Community: How inclusive their efforts are. Are they working all together or is it a lot of individual companies
- Natural resources stewardship: Looking at accountability and if organizations are being punished for misusing their resources

Environmental sustainability:

- Natural resource use: To see if organizations are not misusing resources or using them inefficiently.
- Environmental management: is the organization concerned with understanding the structure and functioning of the Utrechtse Heuvelrug, and ensuring environmental protection efforts in the future to minimize environmental degradation?
- Pollution prevention: Looking at measures to reduce/eliminate pollution that the organization planning to take appropriate (water, air, soil, all included)
- Energy efficiency: If companies are being efficient with their energy. We want to see if there is a lot of wasteful use and if these can be avoided.
- Subsidies/ incentives: To look at if there are incentive plans put in place that stakeholders use to effectively increase their efficiency and sustainability.

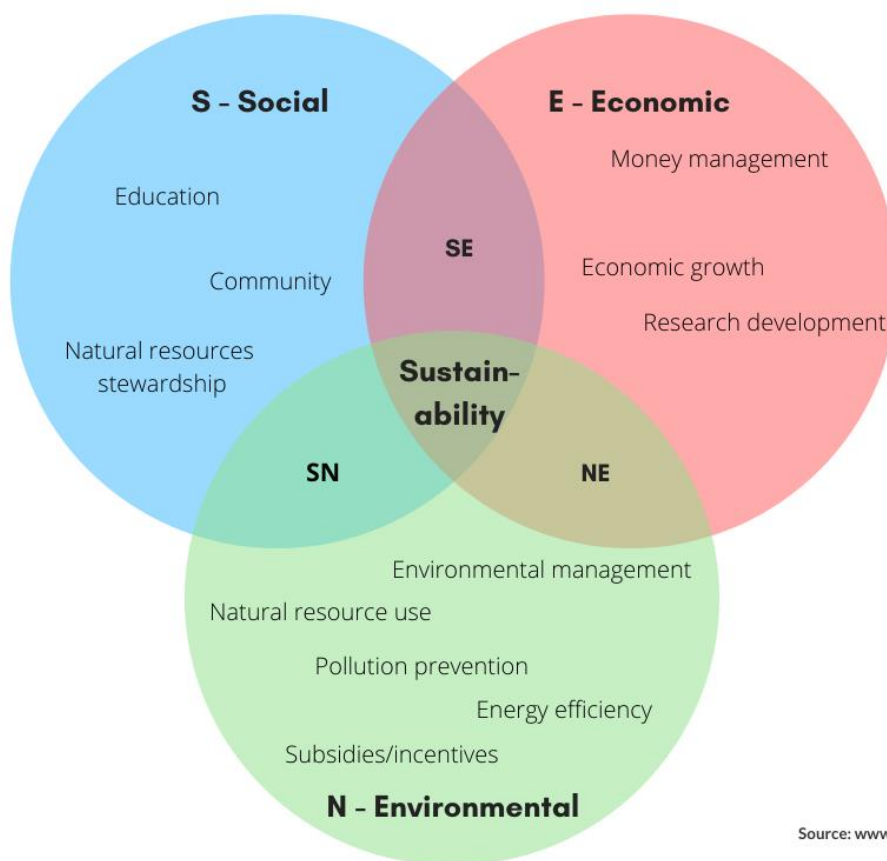

Figure 6: Venn diagram made from our indicators.

Appendix 2: Interview questions

General

1. Who are you and what organisation do you work for?
2. What do you see as the main task(s)/ priority for your organisation?
3. How would you define/ view?? the term sustainability/ sustainable development?
 - a. And how does that translate into the aims of your organisation?
4. What are your plans for the future of Utrechtse Heuvelrug regarding sustainability?
 - a. When do you plan to achieve this?
 - b. How do you plan to achieve this?
5. How realistic do you think your time frame is for your goals?
 - a. How plausible are your future plans for the Utrechtse Heuvelrug
 - b. Also in terms of funding?
 - c. And in terms of timeframe?

Environmental

1. What is your perspective on a future energy transition in UH?
 - a. What role do you play within that?
2. How do you plan on coping with the increasing population (energy, water, housing, food, pollution, etc.), while still preserving environmental sustainability?
3. How do you plan on dividing and managing the natural resources of the Utrechtse Heuvelrug?

4. Is there an overarching organization that holds people accountable if they misuse resources or funding?
 - a. What does this form of accountability look like?
 - b. Have they taken repercussions in the past?

Economic

1. Are there plans to move towards a more responsible/sustainable economy?
 - a. What do these plans look like?
2. Is your future plan for sustainability an opportunity or an expense?
3. To what extent are your plans reliant on Research and Development?

Social

1. Do you see educating the younger generations on sustainability as important?
2. How do you plan on mobilizing and engaging the UH community to help reach your goals?
3. What are the plans regarding social housing on the Utrechtse Heuvelrug, keeping the plans for the new housing in mind? (equality)
4. Does the organization have plans to prioritize local resources/utilities?
 - a. Regarding the energy transition?

[Appendix 3: Data management plan \(part of methodology\)](#)

We plan to collect data via interviews that will be recorded and transcribed with the interviewee's permission. Once we have transcribed the interviews, the recording of the interviews will be deleted. We will store this data in a folder that only our group members have access to. We will also make it clear that if there are any bits of information stakeholders do not want us to use or make public we will not do so. They can contact us at any time if they wish to retract a statement and we will do so to protect their privacy. The data we collect will be deleted 2 weeks after the completion of our report. We chose to do this because in the case that there is something wrong with our report and we are required to clarify or change something, we are able to still do this with access to our data.

[Appendix 4: Assessment rubric per indicator for method analysis](#)

Indicators/ points	1	2	3	4	5
Economic					
Money management	The stakeholder has no ambition to generate economic profit in order to sustain themselves and reinvest it	The stakeholder has some ambition to generate economic profit for sustaining and reinvesting, but lacks a	The stakeholder has some ambition but has an unrealistic plan to reach their goals.	The stakeholder has strong ambitions but has somewhat realistic plan on how to reach their goals	The stakeholder has strong ambitions for the future and a clear plan on how to reach their future goals.

	in future projects.	strong financial plan.			
Economic growth	The stakeholder has no ambition to contribute to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug.	The stakeholder has some ambition to contribute to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug but lacks a strong financial plan.	The stakeholder has some ambition to contribute to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug but has an unrealistic plan to accomplish this.	The stakeholder contributes largely towards economic growth but does not have a long term plan to continue contributing.	The stakeholder fully contributes to the economic growth in the Utrechtse Heuvelrug and has a strong long term plan to continue contributing.
Research and Development	The stakeholder has no intentions to incorporate R&D in their future plans.	The stakeholder has some intentions to incorporate R&D into their future plans, but lacks adequate access and resources.	The stakeholder has small ambitions of investment into R&D and may continue to do so in the future.	The stakeholder has heavily invested into R&D but lacks plans to continue to do so in the future.	The stakeholder has and will continue to invest heavily into the research and development of new technologies.
Social					
Education	The stakeholder makes no attempt to educate the residents on sustainability.	The stakeholder has small scale education plans involving residents.	The stakeholder has big ambitions of education involving residents but lacks a clear plan.	The stakeholder has big ambitions of educating residents as well as companies but lacks a clear plan.	The stakeholder has big ambitions educating residents, businesses and municipalities with a clear plan.

Community	The stakeholder has no ambitions to contribute to community building in the Utrechtse Heuvelrug.	The stakeholder has some ambitions to contribute to community building, but has insufficient ideas to achieve this.	The stakeholder is taking some small scale initiatives to contribute to community building, but has no long term plans to continue contributing.	The stakeholder is significantly contributing to community building in the Utrechtse Heuvelrug but has no long term plans to continue doing so.	The stakeholder is significantly contributing to community building in the Utrechtse Heuvelrug and has strong long term plans to continue doing so.
Natural resources stewardship	There are no repercussions in place if a stakeholder misuses natural resources.	There are very little repercussions if a stakeholder misuses natural resources.	There are repercussions but in reality rarely take place.	There are strong repercussions but are not used as often as they should.	There are strong repercussions for everyone who misuses resources.
Environmental					
Natural resource use	The stakeholder is wasteful with its use of natural resources.	The stakeholder is wasteful but has plans to improve.	The stakeholder is slightly wasteful but has unrealistic plans to improve.	The stakeholder is relatively efficient in their natural resource use.	The stakeholder is efficient in their natural resource use and has plans to help other sectors become more efficient.
Environmental management	The stakeholders are not working together nor are they managing themselves effectively.	The stakeholders are not working together but they are managing their impact effectively.	The stakeholders are attempting to work together but are not managing their impact effectively.	The stakeholders are working together and are somewhat effective in managing their impact.	The stakeholders work well together whilst also managing their own impact effectively.

Pollution prevention	The stakeholder fails to address the pollution issue.	The stakeholder acknowledges the pollution issue but has no plans to tackle it.	The stakeholder acknowledges and has small plans to address the issue.	The stakeholder has largely prevented polluting.	The stakeholder has largely prevented polluting and has plans to help clean other sectors of pollution.
Energy efficiency	The stakeholder fails to use energy efficiently and has a lot of wasted energy.	The stakeholder has plans to increase energy efficiency but has unrealistic plans.	The stakeholder has small scale plans to increase energy efficiency.	The stakeholder is energy efficient.	The stakeholder is energy efficient and has long term plans to continue becoming more efficient.
Subsidies/incentives	There are little subsidies in place for stakeholders to use to improve environmental sustainability.	There are some subsidies in place for stakeholders, but they are not aware of it.	There are subsidies in place but stakeholders are not using them optimally to become more sustainable.	Stakeholders are using subsidies effectively but there are not a lot of subsidies they can use.	There are an abundance of subsidies stakeholders can use and are using effectively to become more sustainable.

Appendix 5: Transcript interview with Huib de Vriend representative of Heuvelrug Energie

Interviewee: Huib de Vriend van Heuvelrug Energie

Interviewer: Sofia Antoni en Boris Weevers from Universiteit Utrecht

Date: 1 june 2021 at 10:30

Location: Online (Zoom)

(Vooraf hebben we ons voorgesteld, mondeling akkoord voor het opnemen van het interview gekregen, en afgesproken het in het Nederlands uit te voeren.)

00:06:10

Sofia: Oké, dus, om te beginnen een algemene vraag; dus wie bent u en wat voor organisatie werkt u voor?

00:06:20

Huib: Ja, nou, wie ik ben. Mijn achtergrond is; ik heb een landbouwkundige opleiding gedaan in Wageningen, heel lang geleden, en ik heb jarenlang in de in de biotechnologie gewerkt, maar dan vooral governance vraagstukken. Dus hoe ga je daar maatschappelijk gezien mee om met ontwikkelingen in genetische modificatie dat soort technieken hoe, hoe, wat is er nodig? En regelgeving? Ik heb allerlei lobbywerk gedaan voor consumentenorganisaties zowel nationaal als op Europees niveau. Ja, en ik ben al, hoelang is dat, al bijna 17 jaar ben ik ZZP'er, heb ik mijn eigen adviesbureautje. Dat doe ik dus in mn eentje, maar wel vaak in samenwerking met andere, geef ik adviezen over onder andere beleidsevaluatie, evaluaties van wet en regelgeving, maar ook stakeholder consultaties en stakeholder mapping dat soort dingen om te kijken van: nou ja, hoe denken verschillende partijen over bepaalde ontwikkelingen en hoe vind je daar een weg in? Wat voor soort beleid zou je daar dan nog best op kunnen ontwikkelen? Nou, dit is wat ik tot voor kort veel deed, maar de laatste tijd steeds meer, ja, eigenlijk vrijwilligerswerk bij heuvelruggen energie en nog bij een andere stichting die ook met duurzaamheid bezig is. Ehm en nou, heuvelrug energie. Het doel van heuvelrug energie is om in onze gemeente op lokaal niveau, maar ja eigenlijk ook automatisch daarmee, in samenwerking met andere corporaties op regionaal niveau de energietransitie te versnellen. Wij denken dat dat hard nodig is, voelen heel sterk de urgentie van. Ja, we zijn nog met zn allen steeds bezig enorme hoeveelheid broeikasgassen uitstoten als we daarmee doorgaan, dan zijn wij er van overtuigd dat we binnen nu en tien jaar over een tipping point heengaan waarna je onder onomkeerbaar heftige effecten gaat krijgen. We beginnen dat nu al te merken; klimaateffecten. Ja, en als we niets doen, wordt dat heftiger. Er is landelijk beleid op ontwikkeld, er is een klimaatakkoord, dat moet op lokaal niveau worden uitgevoerd. Een gemeente, die zet daar dan algemeen beleid, hoofdlijnen, op uit. Maar het moet ook praktisch ingevuld worden. En wij zijn die praktische invulling. En ondertussen zitten we natuurlijk ook wel te sturen op beleid. Er is een gemeenteraad die bijvoorbeeld nu moet beslissen of er wel of geen windmolens komen in onze gemeente, en of er wel of niet zoekgebieden komen in onze gemeente - en waar dan. Dan merk je dat er behoorlijk terughoudendheid is, bij zo'n gemeenteraad, en bij veel partijen in de gemeenteraad. En dan is het aan ons om te zeggen van: ja, als wij niet ook voor wind kiezen in deze gemeente, dan gaan we de doelstellingen - die we binnen de regionale energiestrategie hebben afgesproken voor onze gemeente - niet halen. Want, met alleen maar zonne energie, komen we er niet. Dan gaat het niet lukken; het is niet voldoende, en dat wordt ook door de netbeheerder niet geaccepteerd, omdat het zonne energie pieken en dalen heeft in het aanbod. Dat moet je uitmiddelen, en dat kun je onder andere met windenergie, maar daar heb je ook nog andere dingen voor nodig. Dus, daar doen we ook lobbywerk voor. Maar het belangrijkste is dat we echt proberen concrete projecten voor elkaar te krijgen, en dat is op het gebied van energiebesparing dat doen we met energie ambassadeurs en we zijn nu bezig met een plan daar echt energie coaches van te gaan maken. Mensen die echt in de straat of in de wijk aan de slag, eigen straat in hun eigen wijk, omdat ze die goed kennen. En, mensen stimuleren, en meedenken met mensen over energiebesparing: hoe isoleer je je woning? Wat kan je allemaal dingen doen om energiezuiniger en milieuvriendelijker te wonen? Dat doen we door middel van opwekken in de vorm van collectieve zonnepanelen projecten op daken; het zogenaamde postcode project, en dat gaan we dus ook doen in de vorm van grote opwek-projecten en in samenwerking met de gemeente, heuvelrug wonen, en HDSR zijn we ook aan het kijken naar warmte projecten in Driebergen: of dat ook kan op basis van afvalwarmte van rioolwaterzuivering.

00:11:47

Sofia: Super, dat klinkt allemaal heel vet!

00:11:48

Huib: Haha.

00:11:50

Sofia: En ja, u had het net eigenlijk al even benoemd, maar als ik het goed had begrepen dus; de prioriteit van uw organisatie is dus een beetje de energietransitie op nationaal level bevorderen.

00:12:03

Huib: Ook op lokaal niveau, ja, op lokaal niveau versnellen want we vinden wij vinden dat het sneller moet.

00:12:10

Sofia: Oh ja, ja.

00:12:18

Boris: En u, als representative of your organisation, hoe ziet u de term sustainability en sustainable development?

00:12:30

Huib: Ja, zelf zie ik dat heel breed. Er zijn mensen binnen onze organisatie die dat vooral ja, milieukundig invullen, dus zeg maar die heel technisch kijken naar dat probleem, of dat thema. Voor mij is de energietransitie een systeem transitie, want energie is niet iets van producten, maar het is een heel systeem. Het is een heel systeem waarbij energie wordt opgewekt, in andere vormen wordt omgezet soms, wordt getransporteerd en ergens wordt afgenomen en er zit een heel marktmechanisme om. Ook wordt energie geïmporteerd. Dus, daar zitten allerlei schakels in de hele keten en als je iets verandert in in die keten, in die schakels, dan werkt dat eigenlijk alleen maar goed als je zorgt dat het hele systeem allemaal goed op elkaar is afgesteld. Je moet daar op systeemniveau naar kijken, maar het heeft ook maatschappelijke gevolgen. Er verschijnen velden met zonnepanelen en er verschijnen windmolens. Die hebben impact op het landschap. Mensen kunnen daar mogelijk hinder van ondervinden, maar als je dat lokaal goed aanpakt, kunnen ze ook de lusten ervan plukken. Dus het heeft ook economische en sociale elementen.

00:14:16

Boris: Ja, dus die instelling van het systeem veranderen, hoe vertaalt zich dat dan naar de doelen binnen uw organisatie?

00:14:27

Huib: Dat betekent dat als wij aan de slag gaan met een heel concreet project, bijvoorbeeld met een zonneweide, dat we dan kijken van: hoe zit het met maatschappelijk draagvlak? Wat vinden mensen belangrijk? Welke mogelijke bezwaren hebben ze? Wat kunnen we daar aan doen om daaraan tegemoet komen? Hoe terecht zijn die bezwaren, kunnen we dat bespreken? Dus er zit een hele discussie aan vast.

00:15:07

Boris: Ja.

00:15:10

Huib: Nou ja, om om om draagvlak te zoeken, en te creëren, en mensen in dat proces mee te nemen, want als je dat niet doet, dan ontstaat er alleen maar weerstand. Dan zijn mensen alleen maar tegen. Dus dat doen we ook door dan te zeggen van: kijk, als dit in jouw omgeving komt, dan kun je daarmee mede-eigenaar van worden, in de zin van: je mag meedenken over hoe we de plannen gaan uitvoeren. Je kunt ook mee investeren en je kunt, ook al investeer je niet mee, via de lokale gemeenschap, ook nog op andere manieren mee profiteren. Ik las nu vanochtend net dat Nederland, om aan de Europese afspraken op duurzame energie te voldoen, voor 200 miljoen euro per jaar, duurzame energie uit het buitenland moet importeren. Nou, als we in plaats van, vanuit het buitenland te loodsen, als we die vanuit lokale gemeenschappen kunnen loodsen, dan word ik daar heel erg blij van.

00:16:20

Boris: Ja.

00:16:22

Huib: Dus ja, al die dingen komen daar samen, en dat we ook niet alleen maar kijken naar opwek, maar dat we ook kijken van: ja, hoe krijgen we nou voor elkaar dat de energie wordt opgewekt, dat die ook zo goed mogelijk wordt benut? Dus wat kunnen we op termijn doen? Smart grids, de slimme systemen, waarbij de vraag naar energie veel beter afstemt op het aanbod. Want dat aanbod, dat dat heb je met natuurlijke processen niet helemaal in de hand. Met deze smart grids kan je ook opslag technieken inzetten, kan je voor de accu's van elektrische autos inzetten, dan kan je andere accu systemen inzetten, en kan je energie overschot in de vorm van warmte opslaan in grote warmte accu's, zeg maar. Zou je er op lokaal niveau waterstof van kunnen maken? Dat zie ik nog niet zo snel gebeuren. Het is dus een samenhang bekijken; technische samenhang, de logistieke samenhang en maatschappelijke samenhang en de economische samenhang.

00:17:52

Sofia: En zijn er binnen de organisatie echt concrete doelen voor de toekomst? Stel je voor, je hebt 2030 SDGs, is er ook iets soortgelijks binnen uw organisatie dat u concreet een plan heeft voor een specifieke tijdsdoel?

00:18:09

Huib: Ja, we hebben een duidelijk doel. Dat is het Europese doel van 55 procent CO2 reductie in 2030. Dat is heel ambitieus, wij vinden ook dat je dat niet op een goudschaaltje af kan wegen; of dat precies 55 procent wordt. Maar het is wel de ambitie, om daar ook op lokaal niveau aan bij te dragen. En we volgen daar, tot op zekere hoogte, wat nu is vastgelegd in de concept regionale energiestrategie doelen voor deze gemeente, voor besparing en opwek. Dus dat is het doel; hoe we dat bereiken? Ja, dat is toch via projecten, maar dat kun je niet zo tien jaar vooruit plannen, dat is ook een beetje wat wat er op je afkomt. En, we zijn net als alle andere corporaties zijn we heel erg een lerende organisatie. Dat zie je bij alle corporaties; die zitten allemaal in dezelfde fase, allemaal dezelfde discussies, lopen allemaal op op min of meer op hetzelfde moment tegen hetzelfde dingen aan. Vooral ook hoe je dat soort grote projecten opzet: we weten dat je dat niet alleen maar met vrijwilligers kunt doen, maar dat je daar professionele kracht voor nodig hebt. Die moeten we inhuren, en daar hebben we geen geld voor. Nog niet, want we hebben nu niet voldoende inkomsten genereren uit wat we nu doen. En het gaat ook om hele grote investeringen, je hebt het al gauw over tonnen, in de ontwikkel fase. En om dat te kunnen doen is: we hebben een provinciale koepel van energievoorzieningen en die provinciale koepel heeft geld van de provincie gekregen om een ontwikkelingsfonds in te stellen. Uit dat ontwikkeld fonds kunnen we die professionele krachten inhuren. Dat moeten we terugbetalen als project gaat draaien en winst gaat maken. Maar het geeft

ons in elk geval de mogelijkheden om om die start te maken. We zijn steeds allemaal dat soort dingen aan elkaar knopen, als het ware. We moeten een heleboel dingen opnieuw uitvinden, en het is niet zo dat je daar een plan kunt maken en en zegt van nou dat rollen we dan zo even uit. Maar we weten wel wat we moeten realiseren. En ja, dat is behoorlijk wat.

00:21:18

Sofia: Ja, dus u noemt inderdaad net meerdere dingen waarom het lastig is om zo vooruit in de toekomst kijken.

00:21:26

Huib: Ja

00:21:27

Sofia: Maar, dat doel dat jullie voor ogen hebben. Is dat dan realistisch volgens u?

00:21:34

Huib: Ja, dat is realistisch. We zijn al een aardig stukje op weg, maar er moet nog steeds veel gebeuren. Veel hangt ook af van politieke daadkracht. En dat hebben we niet helemaal in de hand, want er zijn natuurlijk allerlei krachten. We hebben hier bijvoorbeeld de land- en tuinbouworganisaties die zeggen van: wij willen geen zonnepanelen op land, want dat gaat ten koste van landbouwgrond en dat willen wij niet: dat hebben we hard nodig voor de landbouw. Dus doe maar windmolens. Nou, bewoners die zeggen van: nee, doe geen windmolens, want daar hebben we overlast van. Doe toch maar zonnepanelen op land, en op daken. Er is ook een gemeenteraad die zegt: die windmolens, die mogen niet op de heuvelrug komen vanwege het landschap, en de natuur. Dus, er zijn allerlei krachten aan het werk op dit moment. En hoe dat uiteindelijk uitpakt dat is een politiek proces.

00:22:50

Sofia: Snap ik.

00:22:59

Boris: Wat is dan het toekomstperspectief van uw organisatie, gerelateerd aan de toekomst van de energie transitie op de Utrechtse Heuvelrug?

00:23:13

Huib: Wat wij uiteindelijk willen, is dat we hier helemaal energieneutraal worden. En dan kom ik ook weer even terug op dat systeem niveau, dat energiesysteem; het perspectief is dat we steeds met kleine bouwblokjes en ook innovaties (want nu moeten we het doen met windmolens, over 10, 15 jaar kunnen we misschien met hele andere middelen doen, dat weten we gewoon nog niet). Dat geldt ook voor opslagmethoden, dat geldt ook voor warmtenetten en dat soort zaken, dat, dat is nog allemaal flink in de ontwikkeling. Maar wij denken wel dat we door steeds van wie stapjes te zetten en goed vanuit dat systeem te blijven kijken, dat we uiteindelijk toe kunnen naar een energievoorziening die in belangrijke mate lokaal is. Dat mensen ook snappen en zien van oké, de energie die hier wordt opgewekt, dat is ook de energie die ik verbruik. En, dat mensen ook snappen van oké, maar als ik dan al die windmolens en zonnepanelen niet zo fijn vind, dan zal ik ook iets moeten doen om mijn energieverbruik te beperken. Dus, dat dat ook in het systeem van, het gedrag systeem van mensen, gaat zitten. Dus dat we echt op een heel andere manier met energie omgaan en dat energie ook eigenlijk een heel andere prijs en een heel ander marktmechanisme krijgt dan het nu heeft. Het zal nog wel steeds via een markt gaan, maar die markt wordt dan door een wat ons

betreft toch wat andere mechanismen aangestuurd dan nu het geval is. En meer aangestuurd door echte lokale belangen dan door de belangen van aandeelhouders.

00:25:29

Boris: Dus, de rol van uw organisatie binnen die energietransitie, is dan alles aan elkaar koppelen?

00:25:39

Huib: Ja, eigenlijk, als je aan elkaar koppelen zegt, dan zeg je verbinden; dus dat alles met elkaar verbinden. Dus ook mensen met elkaar verbinden, belangen en organisaties met elkaar verbinden op dat energie thema. En natuurlijk is het uiteindelijk allemaal nog breder dan energie. Maar ja, wij focussen dan toch maar even op energie om het werkbaar te houden. Maar dat is de rol van onze organisatie dus: echt ideeën ontwikkelen, zo veel mogelijk samen met burgers, belanghebbende partijen, in onze gemeente en ook over de gemeentegrenzen heen kijken. Ja, om om dat stap voor stap voor elkaar te krijgen.

00:26:35

Sofia: En, u noemde net ook even dat het doel dus uiteindelijk is om net neutraal te worden in de lokale regio. Heeft u daar ook een bepaalde tijdsdoel voor?

00:26:54

Huib: Ja, we hebben ooit gezegd dat we dat in 2035 wilden. Nou, de gemeenteraad die had dat toen ook aangenomen via een motie. Dus dat was gemeentebestuur, maar dat hebben ze onlangs - afgelopen jaar - hebben ze dat weer gewijzigd, hebben ze teruggebracht eh, uiteindelijk moet 2050 moet het gewoon, moet het klimaatneutraal zijn en wat ons betreft eigenlijk ook energie neutraal zijn. Dus dat je uiteindelijk een systeem hebt waarbij je veel mogelijk na 100 procent weet ik niet, maar laat dat 90 procent zijn. In je eigen energie voorziet dat, dat is een beetje de. De. Nou, nou hebben we in deze gemeente ook niet zo veel industrie, dus dat, dat scheelt wel in de energie.

00:00:00

Huib : ... 2035 wilde, nou de gemeenteraad had dat ook eerder aangenomen via een motie. Dus dat was gemeentebestuur, maar dat hebben ze onlangs (afgelopen jaar) weer gewijzigd, dat hebben ze dus teruggebracht. Uiteindelijk moet het in 2050 klimaatneutraal zijn, en wat ons betreft eigenlijk ook energie neutraal. Dus dat je uiteindelijk een systeem hebt waarbij je zoveel mogelijk - 100 procent weet ik niet, maar laat dat 90 procent zijn - je in je eigen energie voorziet. Nou hebben we in deze gemeente ook niet zo veel industrie. Dus dat dat scheelt wel in de energievraag.

00:01:00

Boris: Bedoelt u dan met de eigen energievoorziening dat de mensen thuis hun eigen energie opwekken of dat de gemeente van energie voorziet?

00:01:22

Huib : Nee, niet iedereen individueel thuis, want dat is lastig - dat vraagt hoge investeringen en is ook ook vaak helemaal niet handig. Soms wel hoor, dat hangt een beetje van de situatie af. Nee, ik denk veel meer op wijkniveau, dus dat je dat echt met hele wijken tegelijk doet, want soms moet je toch enige schaal hebben om iets efficiënt te kunnen doen. Als je bijvoorbeeld zo'n warmte-accu - dat is ondergronds met bijvoorbeeld basalt, en je maakt eigenlijk een soort grote kelder, die isoleer je heel goed, gooi je vol met basalt en water, en dat ga je dan opwarmen en dat houdt dan de energie vast tot op het moment dat het nodig is. - Nou ja, als je dat voor iedereen woning apart moet doen dat is niet altijd even handig.

00:02:31

Sofia: En, hoe denkt uw organisatie de groeiende populatie te voorzien? Dus, hun toenemende vraag voor energie en wonen - dat soort dingen. Hoe denkt uw organisatie de groeiende populatie te voorzien maar nog steeds wel duurzaamheid in acht te nemen?

00:02:51

Huib : Ja, nouja, groeiende populatie, het zal wel iets groeien, maar ik denk niet dat dat zo'n belangrijke factor is. Een belangrijke factor is wel de energie-vraag, en de totale energie vraag moet gewoon omlaag. Maar dan heb ik het totale energie vragen van - dan gaat het niet alleen maar over stroom en gas voor woningen - maar dan staat dat ook echt over de brandstoffen die we gebruiken voor transport, bedrijvigheid, enzovoort. Dus alle energie die we gebruiken, dat moet omlaag. Wat er wel zal gebeuren is dat de vraag naar stroom zal toenemen door elektrificatie. Elektrificatie van de warmte-voorziening en van transport. Dus dat moet omhoog, en daar heb je die opwek-projecten voor nodig om dat omhoog te krijgen. Hoe krijg je de totale energievraag omlaag? Nou, dat is door die maatregelen, mensen te stimuleren om de maatregelen te nemen om op hun energie vraag te besparen, door woningen beter te isoleren, en ook te zorgen dat ze dat terug kunnen verdienen - want anders doen mensen dat niet. Nou, dat terugverdienen, dat kun je zien als iets waar mensen dan wat in moeten investeren en dan verdienen ze dat in een aantal jaren terug. Mensen die geld op de bank hebben staan, die kunnen dat doen. Mensen die dat niet hebben, kunnen dat dus niet en daar zijn we op nationaal niveau ook allerlei andere plannen voor aan het ontwikkelen. Om ervoor te zorgen dat ook mensen met een kleine portemonnee mee kunnen doen, dat die ook mee kunnen doen aan energiebesparing, want energie besparen is ook gewoon geld besparen. Ja, als je daar flink op weet te besparen, dan breng je al die doelen alweer een heel flink stuk dichterbij.

00:05:17

Sofia: Ja, dan heeft u eigenlijk de volgende vraag ook al wel soort van beantwoord, want ik vroeg me af van hoe gaat de organisatie ervoor zorgen dat het toegankelijk is voor iedereen. Maar dat is dus al deels beantwoord.

00:05:28

Huib : Ja, weet je dat vraagt ook weer wel om systeem aanpassingen. Want mensen die een uitkering hebben bijvoorbeeld, als je die geld zou lenen om mee te kunnen investeren - wat ze misschien wel zouden willen - dan hebben die mensen soms schulden en die kunnen dus dan weer geen lening krijgen. Dat staat dan geregistreerd bij de BKR en dan kunnen die mensen dus geen lening krijgen. Nou, dat soort blokkades moet ook nog weer allemaal worden weggeschoffeld om om het allemaal voor elkaar te krijgen. Dus er zitten op allerlei terreinen heel veel blokkades om dat soort dingen te veranderen, en dat is echt een kwestie van lange adem. Maar dat gaan we wel doen.

00:06:44

Boris: En, uw organisatie, ontvangt zij geld van de gemeente of overheid?

00:07:04

Huib : Nee, nauwelijks, dat is echt minimaal. Af en toe drukken ze eens een foldertje voor ons. Maar nee, verder niet. Dus we zijn wat dat betreft helemaal onafhankelijk, maar dus ook om die reden niet rijk. We moeten het echt hebben van leden-bijdrage, en heel af en toe krijgen we wat vergoeding voor de inzet van onze vrijwilligers.

00:07:45

Boris: Hoe zorgt u dat dat geld dan wel gebruikt wordt voor de juiste doeleinden?

00:07:47

Huib : Nou, dat gaat niet om hele grote bedragen, het gaat om een paar duizend euro, niet om tienduizenden euro's. Dus dat is geld wat gewoon nodig is om onze organisatie te kunnen laten draaien, om wat aan publiciteit te kunnen doen, om iets te kunnen organiseren, en 'that 's it' tot nu toe. Nou hebben we ook wel wat geld gestopt in die provinciale koepel, om het mogelijk te maken - dat was ook eigenlijk een voorwaarde die de provincie stelde om financiering te verlenen dat ook de energiecoöperaties zelf zouden bijdragen. Wij hadden nog wat geld uit een donatie van de Rabobank uit het verleden en daar hebben we een deel daarvan daar nu in gestopt. En dat is dan vooral om mogelijk te maken dat er elders weer geld los komt. Maar ja, het steunt echt op heel veel inzet van de vrije tijd van mensen.

00:09:10

Sofia: En wat zijn dan jullie economische plannen voor de toekomst? Hebben jullie ook al plannen om te investeren, om economisch uit te breiden?

00:09:28

Huib : Ja, hoe het gaat werken is dat als we met echte grote projecten aan de slag gaan - Kijk, we hebben nu alleen maar een paar kleine projecten met zon op het dak, en dat hebben we ondergebracht bij een apart coöperatie: 'zon op heuvelrug', en dat zon op het dak is eigenlijk ook nog vrij klein qua economische omvang, want wat je daar hebt is een aantal leden die investeren in zonnepanelen en die krijgen dan in ruil daarvoor een korting op de energiebelasting en een kleine vergoeding voor de stroom die wordt opgewekt, die aan het net wordt geleverd, want dat loopt via die coöperatie. Dus die geldstroom loopt dan via die coöperatie, maar dat zijn ook niet hele grote geldstromen. Dat wordt anders als je met grote windmolens of zonnevelden aan de slag gaat. En daar gaan we dan ook weer een aparte corporaties voor oprichten. Een coöperatie is echt een tussenvorm tussen een vereniging met leden die zeggenschap hebben in de coöperatie en ... Het is een vereniging die ondernemen mogelijk maakt. Dus we gaan dat echt voor die projecten apart doen, zodat ieder project z'n eigen coöperatie heeft, met z'n eigen leden en dus voor ieder project wordt ook een financieel plan gemaakt. En wij, als 'Heuvelrug energie', blijven gewoon steeds op de achtergrond bezig met het steeds maar ontwikkelen van nieuwe projecten. Dus onze doelstelling is wat generieker, en niet zo economisch. Dat doen we dus via een soort uitvoerings-corporaties, en daar moet er echt een businessmodel onder zitten.

00:11:31

Boris: Oke, dus die cooperaties die zijn dus ook verantwoordelijk en die zorgen ervoor dat het geld op de juiste plekken terecht komt en dat er geen misbruik van wordt gemaakt?

00:11:46

Huib : Ja. We waren ooit van plan om dat zelf te gaan doen, dus onze statuten zijn daar ook helemaal op gericht - dat je coöperatieve leden hebt, die geld inleggen en die dan ook een jaarlijkse vergoeding krijgen. En dat wordt dan in een algemene ledenvergadering vast gelegd, zoals eigenlijk ook bij bedrijven gebeurt met aandeelhouders. Dus het is echt een tussenvorm van een bedrijf en een vereniging. Ja, dat is dus gewoon helemaal statutair netjes geregeld.

00:12:25

Sofia: En zijn de toekomstplannen van de organisatie - dit is dan heel letterlijk vertaald - maar is dat eerder kans of een kost? Als u begrijpt wat ik daarmee bedoel.

00:12:36

Huib : Nee, ik begrijp het niet helemaal.

00:12:38

Sofia: Is het een eerder iets waar heel erg veel geld geïnvesteerd in wordt en dat het eerder dus kosten zullen zijn? Of zal het eerder kansen voort brengen?

00:12:56

Huib : Nou, het idee is wel dat als je investeert dat je rendement behaalt - kijk grote commerciële investeerders die willen rendement van zeven, acht, negen procent zien. Nou, wij gaan voor een mix van economisch en maatschappelijk rendement. Dus we zijn meer een soort maatschappelijke onderneming dan commerciële onderneming, maar er moet ook wel wat commercieel rendement zijn. Wij denken dat een financieel rendement van drieëneenhalf, vier procent per jaar op op een investering mogelijk is. Nou, dat zal voor commerciële investeerders niet aantrekkelijk zijn, maar dat hoeft voor ons ook niet. Maar dat is voor burgers wel aantrekkelijk. Zeker als je dat afzet tegen de huidige rente op de bank. En daarnaast dus dat dat maatschappelijk rendement, dus dat je collectieve dingen kunt financieren uit de opbrengst. Er liggen kansen, maar je dan moet dan niet alleen maar puur economisch ernaar kijken, want het is zowel economisch als maatschappelijk.

00:15:11

Boris: In welke mate zijn uw plannen voor de toekomst nog afhankelijk van 'research en development' - dus nieuwe innovaties en ontwikkelingen?

00:15:24

Huib : Ja, in in sterke mate. Maar daar gaan we niet op wachten, want dan kunnen we ons niet permitteren om te wachten. Iedere dag, iedere week, ieder jaar dat we wachten wordt er nog steeds teveel CO2 uitgestoten, en hoe langer we daarmee doorgaan, hoe moeilijker het wordt om dat terug te dringen - technisch moeilijker om het voor elkaar te krijgen, maar ook financieel lastig. Dus wij zeggen van nu beginnen met wat we hebben en steeds blijven kijken wat er aan innovaties beschikbaar is - dat doen we niet zelf, dat kunnen we niet. Er zit voldoende expertise binnen onze vrijwilligersgroep om dat goed in de gaten te houden, wat er aan innovaties zijn. We zien voldoende langskomen, we kijken d'r ook altijd heel kritisch naar. Dan zie je bijvoorbeeld allemaal van die verhalen langskome over verticale-as windmolens, dat ziet er allemaal dan leuk uit, maar dan ga je kijken wat het aan vermogen opwekt en dan heb je dus heel veel van dat soort dingen nodig om de meer klassieke windmolens te vervangen - dus je moet daar wel kritisch naar kijken. Maar er zijn innovaties - vooral op het terrein van opslag en slim netbeheer - die zeker van belang zijn. Dat doen we ook niet alleen, dat moeten we ook met netbeheerder samen doen, en met de gemeente, en diverse andere partijen.

00:17:25

Sofia: En dan gaan nu meer naar sociale vragen. Dat zijn er een paar. Is uw organisatie ook bezig met het onderwijzen van jongere generaties of mensen buiten de gemeenschap over duurzaamheid, en vooral ook de energietransitie?

00:17:46

Huib : Ja, één van onze vrijwilligers heeft in het verleden wel duurzaamheids-lessen op op een basisschool georganiseerd. We zijn nu aan het kijken naar een paar scholengemeenschappen - eentje voor MBO en eentje voor havo/vwo in Doorn - om te kijken of we daar ook iets kunnen doen. Dat is altijd lastig, want dat moet goed aansluiten bij het curriculum van zo'n opleiding. Dus je moet eigenlijk de leerkrachten meekrijgen, maar daar zijn we wel mee bezig. En we hebben contact met

'jong-res', dat is een organisatie van jongeren, zowel professionals als studenten, die zich ook met de energietransitie bezighouden. Zij [Jong-res] zijn nu ook bezig om overal regionale en lokale afdelingen op te zetten, en daar helpen wij ze bij waar dat kan. We willen ze ook graag trekken bij alle activiteiten, maar dan moet er wel een eigen vorm voor worden ontwikkeld. Jongeren komen niet op vergaderingen af - daar moet je iets anders organiseren. Jongeren zullen ook niet zeggen van 'oké, ik ga daar ook eens vijf, zes jaar aan lopen trekken' ofzo. We snappen dat dat anders werkt, maar wij vinden ook dat degene die het beste kunnen bedenken hoe je dat kunt aanpakken eigenlijk de jongeren zelf zijn. We vragen dat ook aan jongeren zelf van 'hoe willen jullie het zelf het liefst organiseren en kunnen wij helpen dat mogelijk te maken'. Dus dat is wat we doen.

00:19:51

Sofia: En, is uw organisatie van plan om de lokale gemeenschappen te mobiliseren en te betrekken in het behalen van de doelen van de organisatie?

00:20:08

Huib : Nou, wij vinden dat we naar de mensen toe moeten. Dat zie je bij gemeenten vaak, dan mensen moeten inloggen op een vergadering van de gemeenteraad of naar het gemeentehuis komen voor een bijeenkomst. Als wij echt op op lokaal niveau - dus in een bepaalde kern binnen de gemeente - denken van hier zou iets moeten gebeuren, dan willen we daar ook met de mensen in gesprek gaan. En dan niet over de vraag van wel of geen windmolens, maar over de vraag van: hoe kijkt u aan tegen de energietransitie en wat vindt u daarin belangrijk, en wat zouden daarin uw eigen rol kunnen zijn en hoe zou u dat willen organiseren? Dus veel meer vragen van onderop, om te kijken wat er wat er leeft, waar je mensen in mee kunt krijgen, dan in het maken van plannen van boven af. Met plannen van bovenaf op dit terrein organiseer je eigenlijk alleen maar weerstand, dus dat werkt niet, dat weten we. Dus we proberen dat nu heel erg vanuit onder te doen. Ja, dan heb je in eerste instantie te maken met mensen die zich al snel profileren, die je duidelijk hoort en die ook de aandacht trekken, en dat zijn vooral de tegenstanders die heel hard roepen, en daar gaan we ook mee in gesprek - dat ga ik ook vanmiddag doen: ik ga vanmiddag naar Overberg met iemand in gesprek, gewoon op de thee bij die mensen thuis en dan te kijken van wat leeft er nou, en wat vindt u nou echt belangrijk, en wilt u dat gesprek met ons aangaan? En als mensen dat niet willen, dan houdt het op. Maar ik denk dat veel mensen dat wel willen. Mensen zeggen van 'ja, wij vinden wij snappen dat er iets aan de hand is met klimaatverandering en dat we iets met energie moeten gaan doen', en dat je het niet kan maken om te zeggen van 'ja, laat ze het ergens anders maar oplossen', dat we daar ook zelf verantwoordelijkheid in moeten nemen. Dat gesprek willen we met mensen aangaan. Ik ben zelf heel erg gek op toekomst-scenarios - dat je een soort soort toekomstverkenningen doet -, dat is nog helemaal niet plannen maken, maar gewoon dat je verschillende toekomstbeelden ontwikkeld en daar het gesprek over aangaat, want dat valt er iets te kiezen voor mensen en dan dan gaat het ook over welke waarden zitten daar onder en welke voorwaarden stellen mensen? En als je zo'n scenario kiest, wat betekent dat dan? Welke stappen moet je dan zetten? Dan neem je mensen ook veel meer mee in zo'n proces.

00:23:33

Sofia: Heeft de organisatie ook de prioriteiten om alle 'resources' lokaal te halen, op te wekken en te gebruiken, ook dus in de energietransitie?

00:24:25

Huib : Ik snap de vraag niet helemaal.

00:24:27

Sofia: Hoe ziet de organisatie het voor zich om alle 'resources', alle middelen, lokaal te halen en te gebruiken?

00:24:46

Huib : Nou, wat we nu hebben is eigenlijk zon, wind en een stukje warmte-winning uit waterstromen, dat is wat je nu kan doen. In de toekomst gaan we misschien ook nog zoiets krijgen als geothermie, hoewel ik daar heel voorzichtig mee ben, want dat is echt een lastige techniek en misschien niet helemaal vrij van risico's - dan moet je echt in de diepere lagen, dus tot twee kilometer diep of nog dieper, gaan boren om daar warmte op te halen. Nou, met al die technieken bij elkaar en die besparing denken wij dat het mogelijk is. Als we daar maar de ruimte voor krijgen. Aan de technieken zal het niet liggen, het ligt veel meer aan de politieke besluitvorming en de politieke draagkracht - de politieke lef en de politieke wil - om dingen te doen en ook om dat proces zoals ik dat schetste de ruimte te geven. Ook de ruimte om daar soms misschien op een manier invulling aan te geven die niet van tevoren door de gemeenteraad of door het college van b&w zo is bedacht. Daar [politieke besluitvorming] ligt het echt veel meer aan dan aan de techniek, want die technieken die zijn er en die komen d'r.

00:26:47

Boris: Volgens mij waren dit alle vragen, maar ik vroeg me af - omdat u zei dat u veel met de mensen in gesprek gaat - of er in het afgelopen jaar met corona nog iets is veranderd bij de instelling van de mensen?

00:27:02

Huib : Nou, het is het rampzalig dat je alles online moet doen. Als je een goed gesprek met mensen wil voeren, dan moet je mensen gewoon recht in de ogen kunnen kijken. Online is alles een beetje 'clean' en je wil mensen gewoon zien en ervaren, dan gebeurt er ook iets sociaals, en online is dat veel lastiger - grapjes komen niet over, je ziet de lichaamstaal niet van mensen. Ik zie nu ook twee plaatjes van jullie en anders zouden we gewoon met z'n drieën in een ruimte zitten, en dat is heel anders.

00:28:05

Sofia: Volgens mij waren dat dan alle vragen.

00:28:08

Huib : Ja, ik hoop dat jullie wat aan hebben.

(We hebben Huib de Vriend vriendelijk bedankt en op zijn verzoek zullen we hem het uiteindelijke rapport opsturen.)

Appendix 6: Transcript of interview with Lara van den Bosch representative of HDSR

Interviewee: Lara van den Bosch

Interviewer: Paul Verkade and Lilla Polderman from Utrecht University

Date: 2 June 2021 at 16:00

Location: Utrecht

00:00:03

PV: So first question, just who are you and what organization do you work for? So just a bit of background, what they do.

00:00:11

LB: OK. My name is Lara van den Bosch. I'm Dutch. I work for the Waterschap; Stichtse rijnlanden, which is the waterschap, which has the southern western part of the Utrechste Heuvelrug, ruin en veluwe is on the other side of it, you probably knew that already. And I'm a hydrologist. That means I do hydrology or maybe you know what it is or not. To some people I have to explain. I work a lot with models, hydrological models and, uh, I study where, how the water is transported from the system, uh, how much water is there. I also study groundwater and um, uh, I'm also in, uh, in a group called the Blauwe Agenda. You probably heard from it, the blue agenda. But the Blauwe Agenda is... I am in there- I'm sorry, I'm not used to speaking English. I mean, the kern groep, which is the group of people that is working actually on a vision and an integral vision of all the participants that are in the Blauwe Agenda. And, uh, so it's not only the waterschap to sort of provencie and the nature monumenten and all the organizations that are in the Blauwe Agenda. So I am already thinking about the vision, but that was your next question.

00:02:01

PV: Yes. So my next question is, what do you see as the main tasks and priorities for your organization?

00:02:07

LB: I think as a hydrologist, I am mainly concerned about the water balance in the system and a water balance in the system is has been a problem in the last summers because the system is drying up and that means that the groundwater levels were going down. But this is not new. It has happened before as you check the data. I don't know if you've done that already. If you go to dino loket you can see the groundwater levels and you can see that already in other years, 70s, for example, which was a very dry year. Seventy six. But, um, in other years also, there has been much lower groundwater levels, too. It has been worse. So that balance, it's not only the groundwater at the Heuvelrug that we're looking at, but also the kwel and the last summers the kwel dried up. So the nature, um, got into problems and did something that we were concerned about in the Waterschap . Also, farmers were in trouble and farmers speak with the Waterschap because they ask us to bring them water.

00:04:05

LB: But the canals were drying out. Uh, so, uh, there was no way we could get to water there. So that's the kind of problems we had and that we, uh, as Waterschap, we think it's important to work on. Yeah, so that's more or less a problem. So what's the vision? We're developing it, but we would like to have the balance so that there is enough storage of water in the Heuvelrug. And we think it's important that, for example, for to drink water, Vitens is not taking out too much. And what we think, what we believe, but we don't do it yet is that we should know, we should estimate every year how much water is there available for drinking water, because if we pump up maximum, then maybe we have a shortage or maybe it will dry out and there's no control about that yet. So that's one of the things we're thinking about now. But we should do it together. I don't think, um, the Waterschap alone has a vision. I think it's important we should develop it together with nature, with farmers, with the landscape, uh, the people that have big gardens with their territories.

00:05:36

PV: How would you define the term sustainability? What does that mean to you?

00:05:45

LB: It's a difficult question. It means there can be a variation, but there will be in the end, always a good balance. So that means in summer it can be drier, but in the end, the amount of water in and out should be in balance. I think then we're sustainable.

00:06:23

PV: What are your plans for the future of the Utrechtse Heuvelrug regarding sustainability?

00:06:34

LB: Well, we are thinking about many measures going from small measure to big measures. One of the small measures is that we already put up a lot of stuwe so it's not only in the system of the Waterschap but also of the system of the farmers. They have their own small ditches and in the ditches they can put a stuwe or just a plank, uh, some construction or a ball in front of their duiker. So they can keep the water that's flowing into from the rainy period in their system. That's a very good measure, but it's a small measure because if there's no water, there's no water to keep. But this is something that farmers can do themselves. And the Waterschap can put up the stuwe, that's something we already did. But then we're also thinking about another small measure is making the teachers, um, giving them a higher bottom level so there will be more of the water flowing through the kwel. It will be kept more into the system. It doesn't flow out into ditches and is drained. That's one of the smaller measures. If you're thinking about bigger measures, that is for example, telling Vitens to go pump their water somewhere else. That's a big thing because that costs a lot of money for them. And also it's a very political thing. Uh, another big measure is what we're thinking about this infiltration of river water into the Heuvelrug. So that's also a big measure. Then we would have to bring river water up to the Heuvelrug, which is very much higher. So we have to find a system to bring it up with big pipes, you can imagine that's really big.

00:09:14

LB: It's also expensive- it's very expensive. But it's interesting because in that way we already do this in the dunes or you know, maybe from here in Amsterdam rijkskanaal we have a big pipe that is going through the dunes and we bring water there. It's infiltrated in the dunes and then we take it out for drinking water so we could do the same in the Heuvelrug. We have a big potential here, but then it's a big measure. People are saying, should we invest in this or should we invest in getting drinking water directly from the river? Wouldn't that be better? That's also an investment. What is what is better? We don't know. It's hard to say. Another big measure we're thinking about is changing the vegetation in the Heuvelrug, now I don't know how that is in English. Naaldbos. The problem is that it's an evergreen. So in the winter doesn't lose its leaves. So we are thinking about changing this now to loofbos, which loses the leaves and which makes the rain infiltrate into the bottom. So there will be more infiltration of rainwater. But that's also a big measure and there have been studies from our Waterschap. I don't remember who did it, maybe TAO or AKV, but they calculated it can be significant. But it's a big thing also because the best thing would be to make the Heuvelrug grass or weiland. So, because for the water perspective, that's the best thing, because there's less evaporation. But then there's a lot of work to maintain this because, you know, there will be seeds from leaves and there will grow little leaves. And so you need a lot of sheep to keep it open. And, uh, there was a lot of work. So this is and then also the public wants a forest. And for the ecosystem, it would be nice to go have a shift from naaldbos to loofbos, it could become more biodiverse I think. So it is interesting. But uh, because the naaldbos I think is not very biodiverse. But it's also it's a big measure because, well, changing the whole vegetation of the Utrechtse Heuvelrug... how are you going to start that?

00:12:43

PV: So that leads onto the next question. So how long do you think it would take for you to achieve these kinds of goals, these kinds of ambitions?

00:12:53

LB: That's a good question, I, um, I think it's more of a political question. I think... I have no idea. I'm not into the politics.

00:13:07

PV: So ideally for you, we would start now.

00:13:09

LB: I'm a hydrologist. I'm very practical. We can do the research, it can be quite fast. I think we need maybe a couple of years to do some good research, but then to make all the decisions for the politicians, I think that's the critical part. And, um, what is another problem is that, um, we had some dry summers, but, uh, the climate scenarios, they calculated that it will be wetter in summer. So in that case, what is the urge? What is the urge to work on this system? We feel an urge now, because we had three years of dry summers. But what if this summer is going to be wet? What's going to happen if next summer is also going to be wet. Well, maybe then the urgency isn't there anymore so it can be a long process.

00:14:17

PV: How likely do you think that your future or the goals that you set out will happen in the future? Do you think it's likely or do you think, as you say, if it starts to become wetter, that we lose this urgency, that these changes won't happen?

00:14:37

LB: Those are difficult questions. I think something is going to change because there are now politicians and for example, the Dijkgraaf, you know, he is more or less the representative of the Waterschap and they are already spreading the word. So there is more money reserved for measures. But will it last? That depends on the next summers, I think.

00:15:21

LP: I just have a question. Is it possible that so in the next few years, the summers will be more wet, but then is it possible that the next summers then will be dry again? Or because of climate change it's not really...or how does that work?

00:15:37

LB: The climate according to climate change models? The summers will be wetter and so the models predict that it will be wetter. But the climate models also say there will be more extremes. So the chance to have a very dry summer is also higher. Uh, the problem is we don't have enough data yet to verify this. So, you know, this probably because you study global sustainability. Uh, this week I saw the data of the neerslag te kort, so that they check it every year on the 1st of October. They check how much evaporation was there, how much rain was there and what was the difference. And for the last three summers it has been very dry. So that has been huge. There was a shortage of water. But if you look at the data from the last hundred years, which were measured, there's no trend. You don't see a trend yet.

00:16:53

LP: So that makes it more difficult.

00:16:55

LB: It's difficult to explain to people what is the urgency, because we don't see the trend at this moment. And I think this is a good moment because we had three dry summers. So we know it's important to think about how to keep water in our system to let ground water fill up because we all felt it. And it's quite exceptional. We had three hot summers, I don't think it has ever happened before. Maybe you think, you know, it hasn't happened before. I don't think so. I saw it in the data and I saw in the 70s. Seventy six was a big year, but also in the 40s and in the 20s, we had some dry summers, but it just was one or two years, never three years in a row. So that makes you think; maybe something is happening or maybe it was a coincidence. We don't know.

00:17:58

PV: Now, now moving on to a slightly different area. So what kind of role do you and your organization play in in terms of energy in the household? Do you have a lot of say in that or do you give them a lot of advice? What kind of role do you play within that?

00:18:20

LB: What do you mean with energy?

00:18:22

PV: So there's plans from other sectors to move towards a more green way of harvesting energy in the Utrechtse Heuvelrug. So just wondering if you had any part in that. Do you do anything with them? Like communicate with them a lot?

00:18:40

LB: Uh, well, we have our own, uh, sustainability goals. I think the Waterschap Stichtse Rijnlanden has been rewarded the best sustainable waterschap in the Netherlands and almost the fourth of the best sustainable. So they are very- they think a lot about sustainability. Um, we do a lot at our rioolwatersuiveringsinstallaties, sometimes it's really small things like putting bijen hotels for the bees. Uh, but we also have rioolwatersuiveringsinstallaties that are totally in balance. So with the dirt that's coming up, they have biomass, they burn it and in that way, they can have in the end more energy than they need. And so they actually produce energy. So these are things that the Waterschap is very proud of. And, uh, I think this is a nieuwe gijn . The energy factory, you know, and along A2 it is situated. And yeah, we also have a lot of pumps, you know, um, we are working on those to make them more energy neutral because I think now they're going on gasoline or electricity, just normal electricity. So we're thinking about becoming green in all the electricity that we use. So it's a big thing.

00:20:34

PV: So how do you plan on coping with increasing population while still preserving environmental sustainability?

00:20:41

LB: Yeah, we're thinking about this a lot, especially not specifically from energy, but also from a water perspective, because if there's a lot more population, people need more water. Uh, people need more water in summer, drinking water. People need more water to sprinkle their garden to flush the toilet. Um, and we have a limited water system. We cannot make it bigger. I was just in a meeting with the fruit sector. And these people that are the farmers they were mad at the water board and they said, why don't you make your system bigger? But we have a different philosophy. We don't want to increase our system all the time. It has limits. We think that we need more to be more

conscious, to have more consciousness about the use of water. Uh, it's important for the farmers, but also for the citizens, you shouldn't use your drinking water to spray your garden. It's not a good thing. So we want to promote this, this consciousness, and we don't want to increase our system anymore because we just simply cannot do it anymore. So it has a lot of implications for the water system and then the problem with the climate change is that it's going to rain more, more extreme. We already see that now. And if there is more extreme rain, there will be floods and there will be people complaining that the Waterschap is not doing anything. And we have the philosophy that people should learn to accept to deal with water in the streets and we should adapt with spatial planning to put wadi's. Not all the water should go to the sewage, the water should go into the ground because we need the groundwater to be high for when the summer comes. So there is a lot of influence from Waterschap to the municipality. And we're telling them to be more sustainable in this and to be more climate adaptive. So, yes, we do a lot in this.

00:23:14

PV: How is the management of natural resources in the Utrechtse Heuvelrug? How do you think that's done well by the municipality or do they give priority to different organizations?

00:23:30

LB: The problem is there is not an owner.

00:23:32

PV: There's no - is there not a municipality that's in charge of the Utrechtse Heuvelrug?

00:23:37

LB: I don't think so. There is a municipality for the Utrechtse Heuvelrug. They're more in charge of the urban area. What they can do, they can promote awareness to be conscious about the use of water. But then the Vitens is taking the drinking water, which is a natural resource. And, uh, it gets it's, um, vergunning exploitation. It's given by the province. Yeah. So in that way, the province is the owner of the groundwater. But then the Waterschap, what I do, the water board, they gave this last year. They told the farmers not to use the water from the ditches anymore. They were not allowed to use the water in the ditches anymore to spray their land. So who is the owner? Is it the Waterschap or the province? Because the water system is connected. The Water Board, it's about oppervlakte water, and the province is about the groundwater, but it's connected and then the municipality is in contact with the civilians. And that's the thing about the Blauwe Agenda. It's very important that we talk about this together. Because there's not one stakeholder that decides about it all.

00:25:23

LP: Is there an overarching organization that holds people accountable if they misuse resources?

00:25:30

PV: So if Vitens taking out the water, is there someone who can tell them off and give them punishments if they're doing it wrong?

00:25:37

LB: I think we we have a department of handhaving. And it's like water police, they check if there are no illegal activities. People taking out water when it's not allowed so they can get a fee.

00:25:59

PV: Has this ever happened before that they've handed out fees? Or how often does it happen if it does?

00:26:04

LB: I don't know. Actually, I don't know. But for sure, it's checked, but I think it's always when there's a law, it has to be controlled. It has to be checked. But how much and if there's a high risk? I asked, um, a couple of months ago, I asked this department if there is a lot of illegal activities that they are aware of. And they said, no. They said they think it's not- there's not a lot of illegal abstraction, water from the groundwater, for example. But on the other hand, how would they know? Because if they know, then... Then they will do something about it.

00:26:51

LP: And what about funding, is that misused maybe, or...

00:26:59

LB: Taken by farmers, for example.

00:27:01

LP: Yeah, used for different purposes than it's supposed to.

00:27:04

PV: Is there someone who comes and controls this or oversees it?

00:27:09

LB: Uh, I think it's controlled. For example, farmers, they have pumps and they have a maximum amount of water that they're allowed to take from the water. It's for nachtvorstbestrijding. It's about the most used water, about 30 cubes per hour per hectare. And that's, uh, that's the maximum. And they have a vergunning for that. And I think we have people that are checking if their pumps are indeed not doubled. But I wouldn't know if... maybe it happens.

00:27:57

PV: So maybe looking more holistically, maybe looking at the Blauwe Agenda you were talking about, do you know if there are plans to move towards a more sustainable economy within the urban area of Utrechtse Heuvelrug?

00:28:13

LB: What do you mean with economy?

00:28:15

PV: Are they looking to make themselves independent from the outside of Utrechtse Heuvelrug? So if they're looking towards just having their own economy, that's able to sustain itself without outside help.

00:28:29

LB: Uh, regarding to water?

00:28:32

PV: Yeah, water, or generally if the Blauwe Agenda ever talks about that. But it could also be about water.

00:28:39

LB: Blauwe Agenda is mostly about water and surface water and groundwater. But, uh, it's also a little bit about biodiversity and ecology, about water quality, but mostly about water quantity. And I

think the area of Utrechtse Heuvelrug more or less is self-sufficient in the drinking water. Because that's where they pump the water for the Utrechtse Heuvelrug, it's for that area in Utrechtse Heuvelrug. I think what they are doing is minimalizing the costs by pumping where they need the water. So that's a problem. If we tell them to go pump the water from the river, they need a big infrastructure to bring it to Heuvelrug. Um, that's the whole point. That's why they don't want that. So they are actually now quite self-sufficient.

00:29:42

PV: What are the plans to move towards more sustainable water management, is that more of an opportunity or an expense? So what I mean is, is that something you think will end up saving a lot of money and resources in the long run, or is that something that's going to just cost- going to cost a lot of money?

00:31:01

Um. Well, we are a governmental institution. So for us, it is not very bad that it costs money because we think we should be in front. We should be one of the first to be sustainable because we are government, we should give the good example, and that may cost something.

00:31:32

PV: Do you think if it ends up costing a lot, that it might only become accessible to high income people? Or is that not something you worry about?

00:31:42

LB: Uh, you mean the water?

00:31:45

PV: Yes, do you think they'll be only accessible for high income people or...?

00:31:49

LB: Drinking water? I think not. I think it will not become like that. I think it will never become like that in the Netherlands. I heard stories, but you've heard them probably, in Colombia or where was it? I don't remember. These countries, they're privatized. I don't think this will ever happen in the Netherlands, but it would be a good thing if water would become a little bit more expensive. Yeah, I think so, because it would create awareness, because now people... How much is a cube of water? You know, a few cents. A few cents probably. So nobody cares. Everybody's taking a shower for half an hour- like all these swimming pools last summer. Every three days, people with a swimming pool changed their water. They do that with tap water, while there is scarcity in the summer. It's not very sustainable, but because it doesn't cost a lot of money and I think it would be good, but I think that not only for water, but also, for example, for meat in the supermarket, if if something is not good for the environment, to use it a lot, you should put a tax on it. Maybe you think different...

00:33:22

LP: But if you put tax on drinking water, then it could lead to only high income residents being able to afford it.

00:33:30

LB: That's true. That's for the people that the swimming pool. They still don't care. And the poor people have a problem. No. So maybe the tax is not the solution.

00:33:41

LP: But would you say that the public awareness plays a very important role in making these different solutions possible that you mentioned?

00:33:52

LB: I think public awareness is the number one thing in this water use, and I think there is a lot more awareness than when I was your age, when I studied civil engineering and water engineering. And I don't think there was a lot of awareness about using drinking water. And I think it has changed already, but still. And there could be more what you see in the television, what you're seeing in the farmers spraying their land during the day when the sun is shining, when it's hot. There's a lot of evaporation. This shouldn't be happening; they should do it in the morning or in the night. But it happens because it is there. The water is there. It's available. And I think this is what I noticed today with the farmers, they were telling me, uh, you should change your water system because we always want water. And the water board now is saying you have to get used to the fact that there is not always enough water. It will change in future. We're not going to be the player anymore that is always providing you with water. You have to be more aware with using your water. I think this is a big change.

00:35:25

LP: Yeah. Or maybe change their methods of how they water, for example.

00:35:30

LB: Yeah, they should, uh, they can invest in irrigation systems or protect their, uh, against the sun, protect their fruit against the sun, there are several measurements but they cost money.

00:35:44

LP: So it's easier to blame-

00:35:46

LB: It's easier to blame the Waterschap and to say you should change your water because I'm a farmer and I need to water and you always gave it to me. So I still- I want it. It's a different- there has to be some perception change.

00:36:04

PV: Do you think that this perception change will come about by educating the younger generations, or do you think that's more- we need to educate the current farmers as well to change their ways?

00:36:16

LB: I think both. It should be in the education system. I think young farmers, they should be aware that it's not always logical that there is water. There can be dry periods. But I think the old farmers, I don't know if you can still change them. I know this because even after dry summers, they still think it's easy to get. They still blame the water board. They still don't realize it's not that simple if there's not enough water in the rivers, because that's also a problem of climate change. The rivers are drying up. So where should we get the water from?

00:37:03

PV: So how do you plan or how have you done in the past? Are you trying to educate the farmers on the ways that they could help save themselves water?

00:37:13

LB: We give subsidies.

00:37:15

PV: Yeah? What kinds?

00:37:18

LB: For example, this irrigation system, uh, it's a system that can be used. It uses less water, so it's good for us, so we can provide more people with water. And also, uh, if the farmers take all the water from, uh, from the ditches, the nature is not doing good. The citizens are complaining that there's no water in the sloot. So we have more stakeholders. Not only do the fruit and the farmers, uh, so we give subsidies for irrigation and we are thinking about, um, extending those subsidies. So giving more possibilities to farmers to be more sustainable with water. And in that way we can push a little bit. So, uh, I think the farmers that are already thinking of changing the system, doing an investment, they can get maybe half of it paid by us. And we maybe get that money from the province or from the government, but we are in close contact with the farmers. So in that way, again, I think it's a bit Dutch, but it's a bit of a Dutch system with the subsidies and I'm not sure, but it's very governmental.

00:38:49

PV: Do you think- so now you have the Blauwe Agenda which is just collective for all of the water issues, and then water, like you said, surface water and groundwater, do you think that's the way we should go for Utrechtse Heuvelrug? So in terms of, an organization that combines energy and water and housing and governmental insights, staatsbosbeheer, do you think they should all come together and work together or do you think it works the way it is now?

00:39:18

LB: I think we should work more together.

00:39:23

PV: Do you think that will happen in the future?

00:39:26

LB: Uh, I think so, yes. I think because these dry summers, they were a bit of incentive to get together and now that we're talking together, I notice that there is a lot of information. People are learning from each other and they like it. And they're, um, it's really nice to work together. It can make your life easier if you know what the other person is thinking and doing. So I think we have now a good start and I think we want to grow. And I hear about some new projects going on. And people- they ask me, can we get into the Blauwe Agenda and join? And use the connectivity, the cooperation that you have to get more things done. Because I think a big problem in the Heuvelrug is the communication, there are so many parties involved, um, if you don't communicate, it's very difficult. And so this is a good thing about the Blauwe Agenda.

00:40:47

PV: So do you think moving forward into a more sustainable into the future, do you think we should be more- there should be more emphasis on communicating and working together, or do you think it should be more on research and development and looking into more technologies that could potentially make our way of living more sustainable?

00:41:07

LB: I think both. I think a combination. But I think communication is maybe even more important, I think because I notice there is a lot of things going on with the neighbors that we don't know about.

And, uh, the same holds for if my neighbor is developing a technology that I don't know about and I'm investing in technology and then I find out that they already did it. That's a failure. So I think communication is number one.

00:41:49

LP: Because you can then share information and resources as well.

00:41:52

LB: Yeah. And, uh, the problem in the water world is that the water boards, they work together. But the companies that do the research are competitors. So, for example, AKV, TAO etc. Those are all advisory companies, engineering firms. They develop technologies, Deltaris, uh, universities. They think of new things, but then want to score with it. And they wait with bringing out their invention-

00:42:39

LP: For profit or...?

00:42:40

LB: For making a good name. I worked- I did myself a Phd in Utrecht University, in physical geography. And I noticed there was a lot of things going on which is not brought outside because people have fear that somebody is going to steal your idea. And I think this is especially the problem with universities, they wait with sharing until they're a couple years later.

00:43:17

LP: And then it might be too late.

00:43:19

LB: And then already somebody has started and so things will be doubled.

00:43:37

PV: Thank you very much.

00:43:38

LB: You're welcome.

Appendix 7: Transcript interview with Mylene Kerstiëns, Kees de Lange and Janine Spieksma representative of Staatsbosbeheer

Interviewee: Mylene Kerstiëns, Kees de Lange and Janine Spieksma representatives of Staatsbosbeheer.

Interviewer: Nyah Franken and Iris Knotnerus from Universiteit Utrecht

Datum: 16 june 2021 at 17:15

Locatie: Online (Microsoft Teams)

00:05:05

IK: Ja, de eerste vraag is al mijn half beantwoord, maar even voor de duidelijkheid dan: wat zien jullie als de prioriteiten van staatsbosbeheer?

00:05:19

MK: Nou, we, de context schetsen, sowieso werken ieder jaar aan een ondernemingsplan.

00:05:27

IK: Ja.

00:05:28

MK: Die we maken en en dat, ja, in die periode hebben we ook een aantal speerpunten. Daarin

00:05:36

MK: Voordelen met deze periode hebben we een vijftal speerpunten onverlet hè, het reguliere beheer.

00:05:44

MK: Werk aan de biodiversiteit al dat soort taken. Dat gaat natuurlijk door, maar de speerpunten nu zijn natuur, intensieve landbouw.

00:05:56

MK: Dat is natuurlijk, het vergroten van de biodiversiteit. Daar richten we er heel erg ook op. Natura 2000 projecten, hmm en begrijpen ook een inhaalslag dus extra extra extra maatregelen kunnen nemen om om ook nog achterstallig werk een goede zwengel te kunnen geven. We hebben een speerpunt, zorg. En met zorg bedoelen we hebben ook een opdracht om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt dat, gaat dan ook een samenwerking met de overheid, veelal om, die leerling werkervaring op te laten doen in het groen en daarmee kansen te bieden, dat ze ook weer in de maatschappij een goede baan hebben, in groen onderhoud. Even heel kort gechargeerd en dat is ook een landelijk programma van het ministerie en daarnaast geven ook mensen een zinvolle dagbesteding. Zo kun je denken aan initiatief, mensen met een lichte vorm van dementie of geestelijk gehandicapte, dat soort mensen, mensen die heel lang werkloos zijn. Dus dat is een belangrijk speerpunt. Dan hebben we de nationale parken en en daar gaat het ook met name om om die te vergroten, robuuster te maken en en te vergroten. Daar ook beleving heel erg een plek gaat krijgen. En dan de natuur en landschap, Kees. Vul aan, nog een. Kees.

00:07:36

KdL: We doen is vanuit de bescherming van de biodiversiteit, heb je aangeven. En even voor de duidelijkheid: dit is niet een een jaarplan maar dit is een vijfjarenplan.

00:07:46

MK: Ja, ondernemers.

00:07:47

KdL: Dat niet van deze voor vijf jaar.

00:07:49

IK: Ja.

00:07:50

MK: Maar we hebben er vijf welke ontbreken nog?

00:07:54

KdL: Even denken, hoor.

00:07:57

MK: Natuur, natuur, inclusieve landschap en landbouw. Zorg, nationale parken. Nou, die komt er zo aan. Ik kan dingen straks ook mailen, he, als jullie zeggen: "He ik heb dit niet goed opgeschreven.". Mail ons dan even, voel je vrij.

00:08:15

NF: Dat is heel fijn.

00:08:16

MK: Ik wel meer, maar je moet altijd rekening houden wij zijn, eh, we zijn zeg maar een zpo. Wij hangen onder het ministerie van landbouw en voedselkwaliteit en we hebben ook wettelijke taken op gekregen. Dus we hebben sowieso meer vrijheden gekregen, dus we zijn wat meer los van van het ministerie. Anderzijds hebben we wel extra wettelijke taken en daarin verschillen wij met organisaties als natuurmonumenten, die verenigingen en met leden werken en stichtingen zijn. Dus wettelijke taken, dat is dus bijvoorbeeld ruim 95 procent van onze gebieden zijn opengesteld voor publiek. Nou ja, dat soort zaken. We hebben ook een wettelijke taak voor ons erfgoed te zorgen en te ontwikkelen zodat deze ook open kunnen gesteld worden voor je publiek. Dus nou, zo hebben we nog meer. Zorg is ook een wettelijke taak en ET cetera, dus daar verschillen we. Daar is een beetje met andere organisaties.

00:09:22

NF: Dus jullie zijn eigenlijk geen, echt geen organisatie van de overheid. Maar er zijn wel een paar dingen waar jullie aan moeten voldoen, kan ik het zo zien?

00:09:32

MK: Zijn de publieke overheidsorganisaties, semi, want we hebben natuurlijk, vroeger kregen we alles betaald en alle opdrachten vanuit de overheid. En dat is de tijd van, bleek alles al veranderd, alles gedecentraliseerd naar de provincies. Wij moeten nu net als alle andere organisaties meedingen, na de zogenaamde snl subsidies, dus voor natuur en landschap en recreatie. En dat betekent dat, euh, dat dat minder geld is, uiteindelijk minder geld oplevert dan dat we eerste kregen van de van het ministerie. Dat we meer ruimte hebben gekregen om onze broek op te houden, financieel, en dat er dus bijvoorbeeld ook met onze producten de markt kunnen gaan. Dat we op marktconforme prijs te vragen, ik noem maar wat, voor erfpachtcontract en al dat soort zaken. Dus daar, daar zit het verschil in. En wij voeren, wij zijn een uitvoeringsinstantie dus we voeren het beleid uit. Dus dus wij hebben, wij zijn niet politiek gekleurd, we voeren beleid uit. Mis ik wat Kees? Vul me aan.

00:10:50

KdL: Nee je hebt het belangrijkste gezegd. Wij zijn dus, we zitten een zpo hè, dus een zelfstandig bestuursorgaan die op afstand zit, maar die wel verantwoording aflegt richting de minister en de wet verzelfstandiging staatsbosbeheer worden we dat geregeld, maar we zijn wel een soort uitvoeringsorganisatie van het rijk.

00:11:12

IK: Oké, oké, duidelijk, dank u wel.

00:11:17

NF: En dan voor de volgende vraag: "Ehm, hoe als als organisatie, hoe zou je niet, zeg maar, de de term duurzaamheid omschrijven? Wat betekent het voor jullie en wat is jullie definitie? Zeg maar daarvan.

00:11:32

MK: Kees

00:11:37

KdL: Dat wordt er aan mij overgelaten zie ik.

00:11:41

NF: De vraag is ook wel open voor interpretatie, ook wel.

00:11:43

KdL: Nee, eigenlijk niet een hele lastige. Duurzaamheid is een heel breed begrip. Wat voor ons vooral in onze doelstellingen zit, is dat wij het groene erfgoed willen behouden en versterken. Dat is eigenlijk de kern zaak van zeg maar, de duurzaamheid is gedachten die we daarin zitten en en als je dat verder uitpluist dan zit een heel, inderdaad, een heel sociaal component in en dat is namelijk dat wij er in geloven, dat wij vanuit die beschermende taak heel wat kunnen bijdragen in het, nou voor voor de maatschappelijke opbrengst daar mee kunnen doen. Dus dat proberen zo veel mogelijk andere opbrengsten te genereren. Maar onze hoofdtaak is het beschermen en het behouden van dat goede erfgoed. Maar daar waren we kunnen, proberen we dus ook die andere maatschappelijke opgaven te realiseren. En dan moet je denken aan, nou ja, stel dat er mogelijkheden is om, bijvoorbeeld duurzame landbouw te gaan doen, of we willen, we willen gezondheid doen of we willen met jeugd aan de gang. Dat zijn allemaal maatschappelijke doelen die wij zoveel mogelijk proberen te realiseren.

00:13:20

MK: Aanvullend, aanvullend zijn we dan ook duurzaam met onze materialen, met met met onze nieuwe gebouwen, zoals informatiecentra oftewel bezoekerscentra die we maken. Dus we werken met zonnepanelen, met oplaadpunten, met FSC hout, sommige is voor ons, die die zijn ook heel elektrisch van ons wagenpark, dus euh, het is natuurlijk als je zegt: we zijn duurzaam, dan doen we dat zelf natuurlijk ook als organisatie. Zo zie ik vaak duurzaamheid.

00:13:53

KdL: Ja, ja, inderdaad, en dat is maar dan ga je elke keer weer verder op op in en alle aspecten. Maar één van de aspecten is ook dat wij geloven in hernieuwbare hulpbronnen en ondertussen sluit Janiene aan. Janiene is onze teamleider advies en projecten. Ja.

00:14:21

JS: Excuus voor de verlating en buiten hebben ze nog steeds geen wifi uitgevonden, gelukkig maar.

00:14:28

IK: Ja, nou, heel fijn dat u er toch ook kan zijn!

00:14:32

NF: Ehm, ja, misschien kunt u zich ook nog even snel anders introduceren. Dat is misschien wel heel fijn.

00:14:45

MK: Ik weet niet wat jullie elkaar hebben verteld. Janine Spieksma, werk bij staatsbosbeheer bij de provinciale eenheid Utrecht, net zo goed als Mylène en Kees.

00:14:53

JS: Mmm, jullie hebben verteld over hoe onze beheer eenheid in elkaar zit.

00:15:00

KdL: Dat is ook niet.

00:15:01

JS: Team beheer oost, team beheer west en dan heb je team advies en project en mijn rol is daar, in dat laatste.

00:15:07

IK: ---

00:15:55

NF: We waren al een beetje bezig met wat globale vragen over de organisatie en duurzaamheid, en zo, dus dat is misschien dan een goed bruggetje om meteen door te gaan naar de volgende vraag, en die gaat over: wat een beetje jullie plannen zijn, ehm, voor de toekomst van de Utrechtse heuvelrug en dan met geluisterd op duurzaamheid als die er zijn, dus, ja.

00:16:16

IK: Volgens mij zijn die net al genoemd, deels.

00:16:21

NF: Klopt.

00:16:23

IK: Hebben jullie daar nog iets aan toe te voegen of hebben jullie al alles gezegd?

00:16:26

MK: Nou, nee we lopen, voor jullie goed te weten, dit is een nationaal park. Dus daar zijn wij ook partner in en vanuit die gezamenlijkheid zijn er ook heel vaak goede initiatieven. Ook op het gebied van duurzaamheid en milieu zijn er initiatieven waar we aan meewerken, of dan wel faciliteren met onze gebieden om druk, drukke recreatiegebieden plasticvrij te maken. Weet je, dat zijn initiatieven met burgers en in samenwerking met de partners van het nationaal park. Eigenlijk aanvullen kijken we dadelijk ook, gaat er een pilot draaien. Klimaatbestendig bos, met verdroging en de klimaatverandering en verzuring, stelt met de bodem en met het bos. Dus dan ga je ook, gaan we nu gebruiken, bijvoorbeeld dat draaien daarvan, met andere soorten bomen, planten, andere manier van beheer, goed monitoren. Nou ja, dat zie ik dan ook als duurzaam, want dat je dadelijk wel een heel fijn gemengd bos hebt dat tegen een stootje kan. Ook ook in de Utrechtse heuvelrug gebeurt wel is houtoogst, vaak zijn dat Dunningen. Maar euh, nou ja, dat gaat ook weer naar de productieketen en al het hout wat we oosten, ook in de Utrechtse heuvelrug, is FSC goedgekeurd hout, dus dat is ook weer heel duurzaam. Dan is misschien weet Kees daar meer van, en en in het kader van duurzaamheid over de waterprojecten de blauwe agenda. Kan jij daar wat over zeggen?

00:18:18

KdL: Even even: we hebben in het algemeen gehad hebben over hoe staan, hè, dan hadden we het over wat zijn de duurzaamheidsprincipes? Over hoe ziet Staatsbosbeheer duurzaamheid? Als we gaan naar de invulling van de Utrechtse heuvelrug is het meest belangrijke, dat wij een hè, wat wij altijd proberen op te hameren is systeem herstel en behoud. En dat wil betekenen, dat betekent dat je het gebied zo zo robuust mogelijk en zo sterk mogelijk maakt en en dus zorgt dat er goede verbindingen zijn. Zorgt dat dat er een goede zonering is van het gebied, hè op recreatie vlak, en en

en ook zorgen dat bijvoorbeeld het bos waar we het over hadden, dat dat het klimaat adaptief wordt. Hè, dr is nu veel met alle droogtes en dat soort dingen, daar zie je dat daar veel ehm, veel sterfte van een aantal, met name een soort naald soorten zijn, en daar willen dus echt gaan kijken: Hoe kun je dat in de toekomst, hoe kun je zorgen dat dat bos overeind blijft en beter bestand zijn om die klimaatverandering op te vangen? Dus dat zijn allemaal het systeem, zeg maar het systeem wat op de Utrechtse heuvelrug is om dat te versterken. Ehm daarnaast zijn er ook inderdaad ook hele initiatieven om het draagvlak, ook voor de Utrechtse heuvelrug onder de verschillende partners, om die ook te versterken, want ook dat helpt met je, het duurzaamheidsprincipe. He, als je zorgt dat er meerdere stakeholders zijn, meerdere mensen belang hebben met de Utrechtse heuvelrug dan is het, nou dan is dat, dat gaat mee, dat daar zijn we bezig dus met allerlei samen met de nationale park ook allerlei acties, bijvoorbeeld van, neem een een een in je tuin, neem de Utrechtse heuvelrug tuinactie, hè, daar weet Mylène ook van. Dat zijn allemaal van die publieksacties om juist om die verbinding tussen de Utrechtse heuvelrug en het publiek goed te leggen en ook dat ze echt ook eigenaar worden van dat gebied en dat is voor Staatsbosbeheer een hele belangrijke, dat dat ze dat ze, dat ze zich ook echt eigenaar en verantwoordelijkheid voelen voor dat gebied. Voor juist in het kader van duurzaamheid is dat een belangrijke iets. Dus die Heuvelrug tuinen zoals we dat noemen, daar krijg je ook de verbinding tussen stad en de Utrechtse heuvelrug, proberen om dat te herstellen. Nou en daarnaast is net wat Mylène zei, waterhuishouding hé, de Utrechtse heuvelrug één van waar het opdrijft is, is goed beheer van dat water en je ziet dat, euhm, hoe je dat water vasthoudt en hoe je zorgt dat die infiltratie hoger wordt en dat en en en dat met regenbuien niet alles afstromen. Kijk, dat zijn ook allemaal aspecten die die we leren te verbeteren en te versterken.

00:21:41

IK: Oké.

00:21:42

KdL: Janiene, heb jij nog aanvullingen?

00:21:47

JS: Nee, ik heb eigenlijk niks daar op aan te vullen, dan behalve een structuur je aan het geeft. Dan zal ik maar zeggen: duurzaamheid op basis van onze hè op op landelijk niveau, in ieder geval, in de zin van, wij proberen en als organisaties zo duurzaam mogelijk te functioneren. Ehm punten en dat doen we, op allerlei niveaus, op allerlei onderwerpen betrekking het dan bij dat soort onderwerpen, onze hele keten proberen we duurzaam in te richten. En als je dan inzoemt op, wat betekent dat dan voor staatsbosbeheer op de Utrechtse heuvelrug nou, dan heeft Kees een aantal hele mooie voorbeelden gegeven en Mylène ook. En, en, wat Kees eigenlijk al zei, wat ik zelf super belangrijk vind, is dat we eigenlijk elk gebied proberen te zien als onderdeel van een systeem. Elk gebiedje staat niet op zich, want dit is weideland of dit is een stukje bos, maar de grondwatertrap onder. Dus we proberen het stuk natuurbeheer wat daarop projecteren te zien als onderdeel van de omgeving. Waarmee je ook, zal maar zeggen, niet elke keer water hoeft aan te dragen of te pompen. Nee, je moet ervoor voor zorgen dat het, zodanig functioneert dat het goede waterniveau daar is, zo benaderen wij denk ik duurzaamheid. Ik herhaal in feite wat Mylène en Kees al hebben gezegd, alleen dan vanuit de structuur vanuit de organisatie.

00:23:24

IK: Euhm, en hebben jullie toevallig ook een tijdsframe voor deze plannen? En denken jullie dat de tijd die jullie hiervoor hebben uitgetrokken dat realistisch is. En hoe denkt u dat deze plannen ook voltooid kunnen worden en ook werkelijkheid worden?

00:23:43

KdL: Wat we, waar we mee begonnen was, was het ondernemingsplan en dat is het, dat is het, dat is de vijf jaar die we daarvoor hebben en en daarin worden ook een aantal wat wij noemen KPI 's (Kritische Prestatie Indicatoren) worden daar benoemd en die moeten we dan, zeg maar, in de in die vijf jaar gaan behalen. En wat betreft voor Utrechtse heuvelrug zijn die vooral geformuleerd, specifiek omdat het een nationaal park is, op het op het thema beleven en hoe daarmee omgaan en die hebben wij, ehm, op de provincie niveau hebben wij dat in een aantal andere doelen uitgetypt. Niet alles is heel gekwantificeerd daarin. Dus als jij, als jij zegt van gaan halen, papier is geduldig, op papier zullen het halen en tegelijkertijd maken we ons wel heel erg voor, bijvoorbeeld al voor de bos sterfte. Wij maken want ons wel heel erg zorgen over hoe we het waterbeheer, hoe dat gaat. Dus we maken ons ook wel zorgen en we vinden het heel fijn dat bijvoorbeeld in deze corona tijd heel veel mensen gebruik maken van de Utrechtse heuvelrug, om daar, van het bos en dat soort dingen. Maar we maken ons wel zorgen over de hogere recreatiedruk en of die, hè de de natuur, dat allemaal wel aankan. We maken ons ook zorgen over allerlei ruimtelijke ontwikkelingen die daar plaatsvonden zoals nou, we hebben we het, bijvoorbeeld de energietransitie, hè, gaat dat goed en is dat allemaal te combineren? Nou, zo zijn er een heleboel ruimteclaims die ook op de Utrechtse Heuvelrug spelen en waar wij waar wij zeggen van, nou gaat dat wel goed? Omdat wij zeggen van het systeem, hè het systeem Utrechtse Heuvelrug het natuurlijk systeem dat dat is, dat is kwetsbaar en is nog niet in al zijn facetten even robuust.

00:26:01

IK: Oké.

00:26:03

KdL: En even even, dat is ook mmm we begonnen uit Staatsbosbeheer is een uitvoeringsorganisatie, dus wij zullen altijd onze doelen zullen wij, zijn wij, eigenlijk worden eigenlijk, worden ook gesteld door het beleid. Hè, een provincie stelt wat dat betreft de beleidsdoelen vast en en zegt van: nou, we willen dit en dit en dit voor de natuur halen. Wij geven vanuit onze expertise geven aan van ja, dat dat zien we, dat wordt, gehaald of dat wordt niet gehaald. Vanuit de zorg heb ik al aangegeven, maar dat zijn de komende tijd ook met de stikstofproblematiek en ook met dat soort dingen is het dus ja, is het wel spannend wat er allemaal kunnen bereiken.

00:26:52

NF: Doordat het, zeg maar, heel veel dingen nog onzeker zijn. Je bedoelt u.

00:26:56

KdL: Nee, ik ik dat de omstandigheden, externe omstandigheden, externe randvoorwaarden om het allemaal duurzaam te maken niet altijd vervuld worden en daar hebben wij als staatsbosbeheerder niet overal invloed op.

00:27:09

NF: Oke.

00:27:10

IK: Oké.

00:27:11

NF: Ja, dank u wel.

00:27:15

IK: Even kijken. De volgende vragen gaan over the thema 'Environmental'. De eerste vraag heeft u het net al kort over gehad, maar wat is jullie perspectief over de energietransitie de Utrechtse heuvelrug spelen daar toevallig een rol in.

00:27:35

KdL: Ehm, zal ik hem voor tel maken. Ja even even in algemene zin gaf ik al aan dat wij. Waar we kunnen proberen we maatschappelijke doelen te realiseren en mee te koppelen in met wat we doen. Dat is gewoon hè, dat vinden wij belangrijk en dat is ook onze taak. Tegelijkertijd zijn er een hoop dingen waarin in. Als je moet kijken, zijn we erg goed in en en past bij ons. En dan zijn er ook een hoop aantal dingen waar we gewoon niet de grote broek aan moeten trekken, omdat wij dat niet kunnen behappen. Of omdat dat ons, omdat dat niet helemaal in onze straatje het valt. Als we het hebben over energietransitie en en daar ook gekoppeld aan klimaat en klimaatdoelstellingen, dan hebben wij eigenlijk van huis uit een heel, euh, hele belangrijke assets, namelijk: wij beheren bossen en en en leg daarmee ook CO2 vast en doen doen daarmee aan een heleboel aan, aan, een soort klimaatdoelstelling dus eigenlijk is, als wij ons werk doen en dan is het wat je in ieder geval van ons mag verwachten, is dat we met vanuit de bossen dat wij daar een bijdrage leveren aan een goed en een beschikbaar houden van het klimaat. En wij willen ook graag dat het areaal bos, en dat hebben we ook opgenomen in ons ondernemingsplan, landelijk gaat uitbreiden. Dus juist op dat vlak willen we, zijn wij... In ieder geval staan wij voor aan de lat voor bosuitbreiding. Als we het hebben over andere bronnen zoals wind en zon, dan hebben wij nou dat is, eh, daar zijn heel veel discussies over van waar moet je dat doen? En hoe moet je dat doen? Eigenlijk hebben wij voor Utrecht gezegd van: wij zien binnen ons natuurareaal, zien we eigenlijk... Omdat dat systeem is vrij fragiel, zien wij eigenlijk nog weinig kans om daar veel aan bij te dragen. Dus verwacht niet dat wij op onze gronden veel windmolens en zonnepanelen zetten. Daarvoor, is, hebben wij in het verleden gekozen voor een vrij uitgekleed ecologisch systeem op de Utrechtse Heuvelrug. Wat we wel zouden kunnen doen is dat we zeggen van nou, als we dat moeten gaan combineren, doe dat vooral dan met als wij gronden gaan uitbreiden of als we dat systeem robuuster maken. Dus van ons zou je vooral het antwoord krijgen: als wij iets van zonnepanelen en windmolens doen? Combineer dan in ieder geval dat met versteviging en versterking van de natuur en versteviging en versterking van natuurbeleving.

MK: [00:32:05] Aanvullend wilde ik nog één klein ding zeggen naast de... Vanuit de klimaatopgave, naast een nieuw bos als één, maar ook van natte veengebieden. Die zijn er niet zoveel. Nog een heuvelrug. Maar dat zijn twee harde doelen waar we ook aan het klimaat tafel hebben gezeten en die we over 2030 aan beide kanten met 15.000 hectare per onderdeel gerealiseerd willen hebben. Dat is een hele concrete.

NF: [00:32:39] Dank u wel. Uhm, ik kijk de volgende vraag die sluit er ook een beetje op aan en die gaat over hoe gaan jullie om met de toenemende populatie? En hoe dat dan relateert tot veel onderwerpen waar we het al over hebben gehad. Dus energie, water, voedsel, huizing, etc.

MK: [00:34:30] Naja. Wat we nu precies gedaan hebben is een soort klankbordgroep opgezet. Die betrekken enerzijds bij belangrijke problematiek die we ervaren in de toekomst, zoals recreatie, het bos en dat soort zaken. Dan vinden we de representatieve groep die we mee laten denken in het opstellen van een beheerplan. Dat doen we nu en dat willen we uit gaan rollen dat het ook bij een gebruikersgroep gaat worden, dus op die manier mensen meer betrekken ook ook, maar met name

ook dat ze weten waarom we doen wat we doen. Want wat ik zeg, de maatschappij is heel kritisch. Maar ja, ze gaan ook al snel aan de haal zonder fact checking of of dingen kloppen. Dat vinden we ook heel belangrijk om het juiste verhaal? Waarom doen we de dingen wat we doen en wat is ons werk daarin? En dus dat is één en twee dat wordt al vastgelegd in de omgevingsvisie en wet, dus dat is dan bij gemeenten en provincies verplicht. Dat het ook vanuit participatie ook nieuwe ontwikkelingen met de omgeving worden doorgenomen en een aantal gebieden als het onze gebieden raken ook in de heuvelrug. Ja, dan zijn wij ook een van die partijen die daar aan tafel zitten. Dus soms is het vanuit je eigen initiatief. Anderzijds zitten we ook als een partner met een eigen belang daar aan tafel.

KL: [00:36:03] Uhm, ik weet niet hoe dat... De vraag ging over overpopulatie en de toenemende druk. Dat is de afgelopen tijd ook gezien dat van Corona veel meer gebruik is gemaakt van het van natuurgebieden. Maar hoe wij in het algemeen hierop willen reageren is dat: Dit kan je nooit alleen doen en dit moet je echt in samenwerkingsverband doen en dat moet je doen ook door middel van een hele goede zonering. Dus samen met het nationale park proberen we dus een zonering te maken van drukke stukken en rustige stukken. Wel proberen we dat te versterken. Dat is één manier om daarmee om te gaan. Een andere manier is en dat dat merk je dat wij... Die Corona heeft ervoor gezorgd dat heel veel nieuwe mensen de de heuvelrug zijn gaan ontdekken. En die hebben allemaal nog niet... kijk trouwe bezoekers die weten wat de regels is, waarom ze de hond moeten vasthouden in in als jonge reeën zijn. Al dat soort regels om het goed te houden. Ik denk dat wij... Het heel belangrijk wordt om... want wij zijn op zich hartstikke blij met die nieuwe aandacht voor de natuur en het gebruik ervan. Maar wij zullen wel degelijk ook een aantal inspanningen moeten verrichten om de nieuwe gebruikers om die... 'Opvoeden' is, is een strenge term, maar wel om die bekend te maken met welke gevolgen hun handelingen hebben op die natuur. Dus waarom je niet met de hond los moeten lopen als ze in de broedtijd? Dus al dat soort zaken? Dus ik denk dat het ook heel belangrijk wordt om dit soort via communicatie en via publieks verhalen om dat aan het publiek te vertellen. Dat zijn dat zijn twee hele verschillende aspecten. Maar zonering, publiek, communicatie. Dat zijn twee voorbeelden van hoe je daarmee zou moeten omgaan. En dan hebben we nog niet eens onze jeugd gehad. Of we hebben het niet over het betrekken van publieksparticipatie in ons gebeuren. Dat zijn nog twee andere sporen.

JS: [00:38:51] Ik heb, en ik weet niet of ik een aanvulling heb, k heb het eerste stuk niet meegemaakt, maar ik ervaar bij jullie het krijgen heel sterk een vraag naar beleidsmatige zaken. Van hoe stem je nou de verschillende gebruikt om bijvoorbeeld terug op elkaar af enzo. Wij zijn eigenaar beheerder van een specifiek stuk. Wij gaan niet over het stuk van de buurman. Dus wij vinden daar ook niks van, beleidsmatig, want wij gaan er niet over. Dat zijn meer de gemeenten dan wel de provincies die daar de juiste keuzes moeten maken, bijvoorbeeld het waterschap. Overigen zijn die keuzes ontzettend bepalend voor de mate waarin duurzaamheid gerealiseerd wordt. Maar wij als Staatsbosbeheer, eigenaar beheerder van natuurgebieden, gaan daar niet over. Wij proberen hoogstens bij die overheden aan te geven wat volgens ons nodig is om die bepalende kwaliteit te halen, te realiseren. Dan hebben we bijvoorbeeld een gesprek over hoeveel grondwater er gewonnen kan worden voor drinkwater. Geven wij geen vergunningen over uit, dat doet de provincie. Wij geven hoogstens aan dat het voor onze bossen wel belangrijk is dat het water hoog genoeg blijft. Maar dat soort keuzes zijn echt heel duidelijk keuzes van andere overheden. Wij zijn eigenaar, beheerder, en de vragen die jullie stellen zitten volgens mij heel erg op het terrein van dat soort overheden. Logisch hoor, want daar zit ook de grootste duurzaamheid winst te halen. Wij proberen wel in het gesprek wat wij

hebben met die overheden die ons ook een bepaalde kwaliteit natuur vragen. Die vragen dan aan ons: goh Die en die types daar. Leuk! Denken we dan. Hartstikke goed, die willen we ook heel graag, maar doe dan wel even een grondwater trapje en zorg dan even dat alle stikstof eruit gefilterd wordt. Kijk er zitten in jullie vragen, en dat is logisch, want je moet daar een beetje leren van: wie is nou waarvoor verantwoordelijk?

JS: [00:40:47] Zitten er dingen waar wij niet over gaan, die wel heel erg belangrijk zijn. Ook voor ons, omdat daarmee de duurzaamheid van de natuur en het systeem wat wij beheren, die zijn daar afhankelijk van. En wat wij dan met onze terreinen proberen te doen en daar proberen wij wel het bewustzijn bij mensen te creëren. En proberen wij wel, zal ik maar zeggen, als dan hoeveelheid mensen in onze terreinen enorm vergroten, dat merk je echt aan alle kanten. Alle palen op de heuvelrug, met name de heuvelrug, zijn verdubbeld, zoniet verdrievoudigt. Het aantal honden wat uitgelaten wordt altijd over de hele dag, door iedereen apart en niet meer met honden uitlaatservices. Iedereen krijgt tijd om het bos in te sjouwen. Hartstikke leuk, maar niet altijd even handig voor de kwaliteit en voor de rust in de gebieden die je eigenlijk ook zou willen hebben. Maar dat zijn dus wel de acties waar we ons dan op richten om een stukje bewustzijn te krijgen. Of om in dat gewoon heel fysiek, met zonering, wel rust te bewaren. Dat soort dingen die we hier toelichten zijn wat kleinschalig. Beetje een beetje lullig, soms misschien, maar wel ontzettend belangrijk voor toekomstige generaties. En het is waar wij over gaan. Wij gaan gewoon niet over grondwatertrappen. Zouden we wel heel graag willen. En we gaan ook niet over wat de buurman doet. Ik ben altijd zwaar geïnteresseerd in wat mijn buurman in zijn tuin doet, want het hangt bij mij ook, maar ik ga er gewoon niet over. Dus dat is een beetje hoe je, zal ik maar zeggen, jullie vraag en wat wij daarop kunnen antwoorden vanuit onze positie als de eigenaar/beheerder van terreinen waar we allemaal gebruik van mogen maken. Nou, dat moet je even als context in je hoofd hebben

KL: [00:42:26] Waarbij wij, als aanvulling, wel degelijk een taak hebben is vanuit een deskundig beheerder en juist vanuit die deskundig beheerder kunnen wij aangeven van: Hé, luister is, als wij hier duurzaam aan de gang willen hebben, dan dan betekent het dat je je grondwater op peil moet houden; Dat betekent dat je de verbindingen met elkaar goed met elkaar hebben. Dus vanuit die verantwoordelijkheid als deskundig beheerder hebben we wel degelijk iets om richting onze burens, richting het waterschap, richting provincie te gaan.

JS: [00:43:04] Dat doen we ook, maar wel heel voorzichtig, haha.

KL: [00:43:08] Maar we kunnen ook op een gegeven moment onze opdracht teruggeven en zeggen van wat jullie nu willen, dat is niet haalbaar als je er niet voor zorgt dat deze en deze randvoorwaarden vervuld. Overigens is dat, maar dat is een schone Cannoot, vind ik dat wij dat ook in het verleden onder andere op stikstof, of dat soort dingen wel eerder aan de bel hadden kunnen trekken van hé het gaat fout.

IK: [00:43:37] De volgende vraag gaat over natuurlijke bronnen en hoe jullie daarmee omgaan in het gebied die jullie beheren.

JS: [00:44:37] In feite is er maar één antwoord mogelijk: zo goed mogelijk bewaren. We hebben we nog wel eens in gebieden dat we, zal ik maar zeggen, gebruiken in stand houden. Wel hebben we is een uiterwaard waar we zand of grind uit weghalen, omdat daarmee ook de uiterwaard verlaging tot stand komt. En dan heb je daarna een inrichting waarbij het uiterwaard beter functioneert, maar dan is het doel niet grindwinning, maar dan is het doel een beter ingerichte uiterwaarden. Maar dan gaan we het grind niet weggooien, ik maar zeggen. Maar goed, het is ook weer voor zover we erover gegaan. Als je dan specifiek over die heuvelrug hebt, dan is één van de belangrijke bronnen daar drinkwater. Wij zijn eigenaar van de bovengrond en de ondergrond is volgens mij water... Dat is volgens mij de provincie die vergunningen verleend aan het water wind bedrijven om er mogelijk water te winnen. En dan is het in feite niet eens onze hulpbron. Het is het hoogste dat wij met onze terrein de kwaliteit van die bronnen beheren, dus de mate waarin de bovengrond goed beheerd wordt. Wie zegt wat over wat er gebeurt en zegt dat over de kwaliteit van het grondwater en wat er dan ontstaat? Maar dat zijn van die dingen die ook 50 jaar tijd hebben, dus het duurt vijftig jaar voordat het regen dat gevallen is voordat het in het grondwater terecht kwam wat wij drinken we al eerder het grondwater, dus wat wij vijftig jaar geleden hebben gedaan, dat gaan we nu meemaken. Wat overigens betekent dat wat er in 1980 gebeurd is, over tien jaar naar voren komt. Dat is wel anders dan wat er in 1970 heeft gebeurde. Dus we gaan er wel wat van meemaken, maar wij proberen als we met de hulpbronnen proberen weg al goed te bewaken.

MK: [00:46:30] Mag ik nog één ding toevoegen. ik moet weg. Ik heb jullie net even gemaild. Wat goed om te weten is: in samenwerkingsvorm worden ook producten uit de Utrechtse Heuvelrug gehaald. Allemaal initiatieven, ook met ondernemers, dus Heuvelrug bier, Er worden paddenstoelen gekweekt op basis van koffiepoot. Op die manier circulair maken. En natuurlijk de oogst uit onze bossen. Die komen ook weer in natuurlijke producten terug; die verkopen aan bouwmarkten. Nou vindt maar een huis zonder hout.

KL: [00:47:09] Even overgaan, want hout is natuurlijk van oorsprong ons ons product waar we wat hebben. Wat heel belangrijk daar in, en juist in de duurzaamheid, is dat het oogsten van hout is niet iets... dat is altijd in balans met het beschermen en met ook met het beleven van, he, dat zijn onze drie B's die we daar in balans proberen te doen en beschermen, beleven en benutten. En daarbij is het oogsten van hout heel erg belangrijk dat dat altijd ten dienste staat van de ontwikkeling van het bos. Dus daar is die duurzaamheid staat daarin, of het bos ecosysteem, staat daar in centra

KL: [00:48:11] We zullen dus nooit meer hout oogsten dan de jaarlijkse bijgroei. Bij wijze van spreken.

KL: [00:48:22] Daarop aansluitend is er een organisatie of een persoon binnen het Staatsbosbeheer of buiten het Staatsbosbeheer, die die accountable houdt voor bij gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

KL: [00:48:49] Wij zijn gecertificeerd via FSC. Dat zijn een aantal standaard afspraken waarin onder andere een heel... Dat is internationaal standaard vanuit, ik dacht, van mens en biosfeer die daar

gebruikt te worden, waarin ook het bijvoorbeeld niet het uitbuiten van de inheemse bevolking ook opgenomen staat hem om het even internationaal te hebben. Maar daarin staan dus ook inderdaad regels in van welke hoeveelheid mag je oogsten? Wat moet je daarin doen? Hoe ga je om met verjonging, etcetera etcetera? Wij worden daarin... We zijn er gecertificeerd en we worden door de FSC commissie worden wij daar nou regelmatig, ik geloof zelfs jaarlijks worden wij daarop aangesproken,

JS: [00:49:48] We worden hier juist op aangesproken, zo eens in de twee jaar komen ze echt een onderzoek doen volgens mij. First Stewardship council. En daarnaast hebben wij maar zal ik maar zeggen ons eigen bosbeleid waarin we juist, ook omdat wij de grootste braambos beheerder van Nederland zijn, er zelf ook kijken van en ontwikkelen: wat zijn nou voor de verschillende bostypes de beste manier van beheer en wat is de beste manier van bos beschermen terwijl je toch ook hout probeert te produceren zal ik maar zeggen. Nog één van de dingen van de dingen die je misschien met natuurlijke hulpbronnen snel over het hoofd ziet, maar dat is zoiets als biodiversiteit. Dat is natuurlijk een indirecte bron, maar de hoeveelheid planten en dieren die bijzonder zijn en die ook misschien nog allerlei nut zouden kunnen hebben voor voor ons mensen, maar gewoon ook het recht hebben om er te zijn, de bescherming daarvan, dat is natuurlijk eigenlijk ook het beschermen en behouden van allerlei hulpbronnen die gewoon nodig zijn; als je als er geen bijen zijn, dan wordt er ook helemaal niks bevrucht en heb ik geen appels en de ene appelboom wordt bevrucht andere bijen dan de andere appelboom. Dus het hebben van een ecosysteem wat bevruchting oplevert of schoon water oplevert of lucht oplevert dat zijn eigenlijk de hulpbronnen die, onder andere wij, en heel veel andere mensen meer en eigenlijk naar een meer in stand proberen te houden. Soms is het lastig om dat echt kwantificeerbaar te maken, maar wel heel erg wezenlijk voor het behoud van het leven op aarde.

NF: [00:51:47] In hoeverre zijn jullie ermee bezig om op een bepaalde manier bij te dragen aan de economie of een circulaire economie? Of jullie daar iets mee doen?

JS: [00:52:11] Volgens mij is het korte antwoord... We proberen heel erg... We hebben een klein, heel klein teampje, wat zich daarmee bezig houdt. Die proberen met name allerlei producten aan de man te brengen die te maken hebben met met hout. We hebben houten surfborden gemaakt, bijvoorbeeld, maar ook om te proberen het maaisel en de koolstof strengen die daaruit komen, daar kan je eigenlijk ook allerlei producten van maken, dus we hebben wel een heel klein team Productinnovatie. Dus ja, maar het is wel een heel klein pootje, omdat wij zijn vooral natuurbeheerder en we willen eigenlijk wel meer toegevoegde waarde uit onze terreinen en het producten halen, maar dat is eigenlijk wel heel erg lastig.

KL: [00:52:54] En tegelijkertijd, wat ik uit je vraag ook proef, is dat de economische meerwaarde die wij doen met ons beheer en met onze bossen, die is natuurlijk enorm, en daar zijn ook boeken over geschreven. Van Triple A en al dat soort jongens die hebben gezegd van: nou, kijk alleen maar naar de onroerendezaakbelasting van huizen bij een natuurgebied, een huis aan de rand van de bos staat die is 10 procent meer waard dan een huis ergens anders. Dus weet dat de economische waarde,

daar zijn wel heel veel discussies over en heel veel modellen over, maar dat dat in werkgelegenheid en in hotels aan ontspanningen waarvan waarvan wij niet van profiteren is natuurlijk heel erg hoog.

JS: [00:53:49] Alle pannenkoekenhuizen liggen echt niet in de stad.

IK: [00:54:01] Dan de laatste vraag, die gaat over de sociale kant. In hoeverre zijn jullie bezig bezig met het betrekken en het informeren van de lokale gemeenschap van de lokale gemeenschap op de Utrechtse Heuvelrug?

JS: [00:54:20] Mylène heeft daar eigenlijk al antwoord op gegeven. En kees eigenlijk ook met de Heuvelrug tuinen en met het... We proberen contact met mensen die honden uitlaten; het is op allerlei niveaus doen we dat. Of via de jeugd met kabouter paden, dan wel excursies, nou op allerlei manieren.

JS: [00:54:42] Kan je onze site heel goed nakijken en dat doen we ook allemaal op de Heuvelrug.

KL: [00:54:44] Wat heel erg belangrijk ook is wat een goede afzet van ons is: Wij hebben boswachters in dienst en als er iets is wat het publiek aanspreekt en doet is is de functie van boswachter. En nouja, dat is juist... We hebben een aantal van onze mensen zijn daarvoor opgeleid die daar heel erg mee in gesprek gaan. Het is natuurlijk ook maar beperkt, want we hebben maar zoveel mensen, maar we hebben natuurlijk wel goud in handen in een aantal van onze boswachters die echt heel goed weten met het publiek te bespreken en maar goed er zijn altijd conflicten en er is altijd burenteestand en dat soort dingen en dan merk je dat die capaciteit wel heel erg vaak heel erg gering is en dat je niet overal op kan acteren.

JS: [00:55:42] En je kan het wel zeggen, wij doen dat op televisie met boswachter Marieke McCracken en haar achternaam. Dat is één van onze medewerkers. Dat is dan landelijk, ze werkt toevallig in Noord-Holland, maar wij hebben natuurlijk dat soort programma's. Zij komt dan overal bij de andere boswachters langs om dat soort verhalen te houden. Je kan met op pad met de boswachter. Je kan wel andere met de boswachter met een gps zal ik maar zeggen. Je kan, nou ja, de boswachter komt naar klaslokaal als je dat wil. Nou wat jij wil, boswachter kan het als hij past in de agenda, zal ik maar zeggen. En dan heb je de beperking die Kees aangeeft. We hebben maar, eh, hoeveel boswachters hebben?

KL:[00:56:18] In Utrecht een stuk of twintig,

JS: [00:56:24] Boswachters... We hebben boswachters die zich speciaal richten op publiek, waar je makkelijk mee op pad kan. Je hebt boswachters ecologie die zich met name richten op welke plantjes en beestjes en dingetjes zitten nu waar en hoe moet je daar mee omgaan. Je hebt boswachters

beheer die in feite de aanbesteding doen of zelf bomen gaan zagen, dan wel contracten sluiten voor het maaien, dan wel na goed, beheer en onderhoud van paden, de hele reutemetent. Het plaatsen van paaltjes, het ophangen van bordjes, allemaal gebeuren. Het is allemaal het werk.

IK:[00:56:59] Oké, dat waren onze vragen dan. Ontzettend bedankt voor jullie tijd en jullie antwoorden en uw medewerking aan ons project.